

Η ΘΑΣΟΣ ΩΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ

Προκόπιος, Μητροπολίτης Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου

Ἡ ὑπερτοπική καὶ τοπική ὁργάνωση καὶ ἀνάπτυξη τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βίου ἐξυπηρετεῖ καὶ διασφαλίζει, σέ κάθε περίοδο τῆς ἱστορίας, τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ πληρώματος τῆς καθόλου Ἐκκλησίας καὶ τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν, θεμελιώδης προϋπόθεση τῆς ἀσφαλοῦς ἐκπληρώσεως τῆς ἀποστολῆς τῆς μέσα στὸν κόσμο. Σέ περιπτώσεις, μάλιστα, πού νέες ἐξωτερικὲς συνθήκες ὑπαγορεύουν τὴν προσαρμογὴ σ' αὐτές, ἡ ἐκκλησιαστικὴ ποιμαντικὴ μέριμνα καὶ φροντίδα διορθώνει τὴ διοικητικὴ ὁργάνωση γιὰ τὸν ἴδιο σκοπὸ.

Εἰδικότερα, τὸ διοικητικὸ καθεστῶς τῶν κατὰ τύπους ἐκκλησιαστικῶν περιφερειῶν (Μητροπόλεις, Ἀρχιεπισκοπές, Ἐπισκοπές, Ἐνορίες) κατὰ τὴ Βυζαντινὴ καὶ Μεταβυζαντινὴ περίοδο καθορίζεται ἀπὸ τὰ ἀρμόδια Συνοδικὰ Ὑφάσματα μέ βάση τίς κανονικὲς διοικητικὲς ἀρχές καὶ μέ σταθερὰ κριτήρια, προκειμένου ἡ ἐκκλησιαστικὴ διοίκηση νά συνεπικουρεῖ τὴν πολιτικὴ, μέσα στὰ πλαίσια τῶν συνάλληλων σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, καὶ νά θεραπεύει τίς ποικίλες ἀνάγκες τοῦ Ὁρθοδόξου Πληρώματος.

Ἐν αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγο στὰ προοίμια τῶν Πατριαρχικῶν καὶ Συνοδικῶν Τόμων Ἰδρύσεως Ἱερῶν Μητροπόλεων στερεότυπα ἐπαναλαμβάνεται, ὅτι «ἔθος κανονικὸν ἡ Ἐκκλησία ἐκπαλαί κέκτηται τὴν τῶν ἐπαρχιῶν σύστασιν πρὸς τὰς ἀνάγκας τῶν καιρῶν καὶ τὴν καλὴν τοῦ ὅλου συγκροτήματος ὑπόστασιν προσαρμόζειν καὶ οἰκονομεῖν, εἰς εὐρυθμον καὶ λυσιτελεῖν τῶν ἐπὶ μέρος τε καὶ τοῦ ὅλου παράστασιν καὶ διακυβέρνησιν»¹, συνεκτιμώμενες κάθε φορά, καὶ οἱ ὑφιστάμενες ἰδιαίτερες συνθήκες, «αἱ πρὸς τὰς ἀνάγκας τῶν καιρῶν, «γενικῶν τε καὶ ἐπὶ μέρος»², ὅπως τὸ ἐμπερίστατον τῶν προσώπων,

1. Βλ. «Τόμος Ἰδρύσεως Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καβάλας», Ἀρχεῖον Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ΠΑ, Κῶδιξ 970ς, 1924, σελ. 47, καὶ «Τόμος Ἰδρύσεως Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θάσου», Ἀρχεῖον Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ΠΑ, Κῶδιξ 976, 1924, σ. 62. Καὶ οἱ δύο δημοσιεύονται μέ τὴν ἀνακοίνωση τοῦ καθηγ. Ἀθανασίου Ἀγγελόπουλου, Διαμόρφωσις ὁρίων Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου στὸ Ἀ' Τοπικὸ Συμπόσιο, Ἡ Καβάλα καὶ ἡ περιοχή τῆς, Θεσσαλονίκη 1980, σ. 200 καὶ 206 ἀντίστοιχα.

2. Βλ. Τὸ ἐπὶ Γρηγορίου Ἀρχιεπισκόπου Κων/πόλεως καὶ Οἰκ. Πατρ. Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν Γράμμα περὶ τῆς ἐν ταῖς Νέαις Χώραις τῆς Ἑλλάδος ἐπαρχιῶν τοῦ Θρόνου, Ἀρχεῖον Οἰκουμ. Πατρ. ΠΑ, 1924, σ. 494-497, Γρηγόριος Παλαμᾶς, 1925, σ. 29-33.

τά ὅποια ἡγοῦνται τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως καί τῆς καθόλου διαποιμάνσεως τῶν ἐπαρχιῶν».

Ὅσα ἀκολουθοῦν, προῖόν ἐπίπονης ἐρευνητικῆς προσπάθειας, στά σωζόμενα ἀρχεῖα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καί τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀφοροῦν στήν ἐκκλησιαστική ἐπαρχία τῆς νήσου Θάσου καί στήν κατά τήν τρίτην δεκαετία τοῦ προηγουμένου αἰῶνος ἀνύψωσή της σέ Μητρόπολη.

Α΄.

Ἡ Θάσος, τό βορειότερο νησί τοῦ Αἰγαίου πελάγους, κείμενη ἀπέναντι στά παράλια τῆς Μακεδονίας, μέ τά ὅποια ἐπικοινωνοῦσε πάντοτε ἄμεσα καί συχνά, δέχθηκε ἐνωρίς τό χριστιανισμό ἀπό τήν πλησιόχωρη πρώτη στήν Ἑλλάδα καί καλά ὀργανωμένη ἀπό τόν ἴδιο τόν Ἀπόστολο Παῦλο Ἀποστολική Μητρόπολη τῶν Φιλίππων. Γραπτές μαρτυρίες γιά τίς ἀπαρχές τοῦ χριστιανικοῦ βίου της δέν ὑπάρχουν. Ὅμως στίς πηγές διάσπαρτα συναντῶνται ὀνόματα ἐπισκόπων της, οἱ ὅποιοι μετέχουν σέ Συνόδους καί ὑπογράφουν τά Πρακτικά τους, ὀδηγοῦν δέ στό συμπέρασμα ὅτι μετά τόν 4ον αἰ. ἡ Θάσος ἀποτελεῖ ἐπισκοπή τῆς Μητροπόλεως Φιλίππων. Ἀκόμα ὑπάρχουν πατριαρχικές Πράξεις καί ἔγγραφα δημοσιευμένα σέ συλλογές σχετικά μέ τό καθεστῶς τῆς ἐκκλησίας τῆς Θάσου. Ἡ ἐρευνα τῶν πηγῶν ἔχει ἐνδιαφέρον γιά τή σύνθεση τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας της, αὐτό ὅμως ὑπερβαίνει τό θέμα μας.

Πά τήν ἱστορική συνέχεια σημειώνουμε μόνο ὅτι στό ἀπώτερο παρελθόν ἡ ἐκκλησία τῆς Θάσου ἀποτέλεσε ἐπισκοπή, ἀρχιεπισκοπή καί πατριαρχική ἐξαρχία, μνημονεύουμε δέ ἐπιλεκτικές γι' αὐτό μαρτυρίες.

α. Ὁ «Ὀνωράτος, ἐπίσκοπος Θάσου», ὑπογράφει τά πρακτικά τῆς Συνόδου τῆς Ἐφέσου (8-22 Αὐγούστου 449 μ.Χ.), τήν ὅποια ὁ πάπας Ρώμης Λέων ὁ Α΄ ὀνόμασε «ληστρική» καί ἔτσι ἔμεινε γνωστή. Ὑπογράφει, ἐπίσης, καί τά πρακτικά τῆς Δ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου Χαλκηδόνος (8 Ὀκτωβρίου- 1 Νοεμβρίου 451 μ.Χ.). Ἡ ἐπισκοπή Θάσου ἀναφέρεται ἀπό τό Μητροπολίτη Φιλίππων³.

β. Κατά τόν 14ο αἰ. ἡ Θάσος, ὡς πατριαρχική ἐξαρχία, ἀνατίθεται στόν Ἀρχιεπίσκοπο Μαρωνείας καί μετά παρέλευση ὀλίγου χρόνου στό Μητροπολίτη Χριστουπόλεως. Συγκεκριμένα, τόν Ἰούλιο τοῦ 1365 ὁ Πατριάρχης Φιλόθεος Κόκκινος ἐκχωρεῖ στόν Μαρωνείας «τὴν διοίκησιν καί διεξαγωγὴν τῶν ἐν τῇ νήσῳ τῇ Θάσῳ πατριαρχικῶν ἐξαρχικῶν δικαίων» καί μετά, τό 1371, (μεταξύ

3. Παντελεήμονος Καρανικόλα, Μητροπολίτου Κορίνθου, Κλείς Πρακτικῶν καί Κεμένων τῶν Τοπικῶν καί Οἰκουμενικῶν Συνόδων τῆς ἀδιαρέτου Ἐκκλησίας (Ἀθήναι, 1986, σ. 231) παραπέμποντας στόν J.D.Mansi, *Sanctorum conciliorum nova et ampissima collectio*, τ. 6, 577D, 952A, τ. 7, 28E, 161C. Τά Πρακτικά τῶν Συνόδων ὑπογράφει ὁ Θάσου Ὀνωράτος μετά τόν Φιλίππων Σώζοντα.

Μαρτίου καὶ Μαΐου) καὶ ὁ ἴδιος Πατριάρχης ἀναθέτει στὸν Χριστουπόλεως «τὴν ἐξαρχίαν καὶ διοίκησιν τῆς Θάσους». Τὰ πατριαρχικά αὐτὰ Γράμματα ἔχουν ἐκδοθεῖ κριτικά⁴ καὶ σχολιασθεῖ συστηματικά⁵.

γ. Στὴν «Ἐκθεσιν Βασιλέως Κυροῦ Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου τοῦ γέροντος, ὅπως νῦν ἔχουσι τάξεως αἱ ὑποκείμεναι μητροπόλεις τῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως» ἀναφέρεται ὅτι «ἐτιμήθησαν παρὰ τοῦ ἐν βασιλεῦσιν ἀοιδίμου κυροῦ Μανουὴλ τοῦ Παλαιολόγου εἰς ἀρχιεπισκοπὰς καὶ ἡ Ἰμβρος καὶ ἡ Θάσος». Συνεπῶς, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ τοῦ Β' τοῦ Παλαιολόγου (1391-1425 μ.Χ.) ἡ Θάσος ἀνυψώνεται εἰς Ἀρχιεπισκοπὴν ὑποκειμένην εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως⁶.

δ. Κατὰ τὸ πρῶτο ἡμισυ τοῦ 17ου αἰῶνος ἡ Θάσος ὡς «πατριαρχικὸν νησίον» παραχωρεῖται στὴ Μητρόπολη Μαρωνείας. Προφανῶς πρὸ τοῦ ἔτους 1646 καὶ μετὰ τὴν ἀνύψωσίν της ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μανουὴλ τοῦ Παλαιολόγου (1392), ἄγνωστον ἀκριβῶς πότε, ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐπαρχία τῆς Θάσους καθίσταται ἐξαρχία τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου Κωνσταντινουπόλεως. Κατὰ συνέπειαν καὶ στὴ συνέχεια ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ὄριζε κάθε φορά μὲ «εὐεργετικὸν Γράμμα» τὸν πατριαρχικὸν ἑξαρχον (μητροπολίτην, ἐπίσκοπον, ἡγούμενον, ἱερέα, μοναχόν ἢ καὶ λαϊκόν), ὁ ὁποῖος παρακολουθοῦσε τὴ διοίκηση καὶ ὑποστήριζε τὰ πατριαρχικά δίκαια.

Ἐπὶ τῆς πρώτης πατριαρχίας Ἰωαννικίου Β' (1646-1648), ὀλίγον πρὶν ἀπὸ τὴν 12 Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 1646, ἐκδίδεται τόμος Πατριαρχικὸς καὶ Συνοδικὸς, διὰ τοῦ ὁποῖου ἡ μητρόπολη Μαρωνείας, ἡ ὁποία εἶχεν ὑποβιβαστεῖ σὲ ἐξαρχία «διὰ τὸ τοῦ καιροῦ ἄστατον» ἀποκαθίσταται καὶ πάλιν «εἰς τὴν ἀρχαίαν τιμὴν καὶ καθέδραν». Προκειμένου δὲ νὰ ἀναπληρωθεῖ ἡ ἔνδειά της, νὰ καλυφθοῦν οἱ ἀνάγκες της καὶ νὰ ἀυξηθεῖ ἑδαφικῶς, συνοδικῶς ἀποφασίζεται

4. Στὴ Συλλογὴ τῶν Fr. Miklosich καὶ J. Müller, Acta et diplomata graeca medii aevi sacra et profana, τ.1, σ.474 καὶ σ.552, ἀντίστοιχα. Ἐξάλλου τὰ ἴδια ἔγγραφα μὲ περισσότερες πληροφορίες ἐκδόθηκαν ἀπὸ τὸν J. Darrouzès, Les registres des actes du patriarcat de Constantinople, τ. V, σ. 2496 καὶ 2610, ἀντίστοιχα.

5. Βλ. Σωκράτη Ν. Καπλανέρη, Ἀνέκδοτα ἔγγραφα γιὰ τὴν Ἐκκλησία τῆς Θάσους κατὰ τὸν 14ον καὶ 15ον αἰ., στὰ «Θασιακά», τ. 7, Καβάλα 1992, σ.293-314 μὲ ἐνδιαφέροντα καὶ ἐκτενὴ ὑπομνηματισμό. Μάχης Παῖζη-Ἀποστολοπούλου, Ἡ Θάσος ὡς Πατριαρχικὴ Ἐξαρχία, στὸν ἴδιο τόμο τῶν «Θασιακῶν», σ. 155-160, ὅπου ἀναλύεται ὁ θεσμὸς τῆς Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας καὶ ἡ ἐφαρμογὴ του στὴν περίπτωσιν τῆς Θάσους. Πέτρον Α. Γεωργαντζή, Πτυχές τῆς διοικητικῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τῆς Θάσους, ἐπίσης στὸν ἴδιο τόμο τῶν «Θασιακῶν», σ. 199-216, ὅπου ἀδρομερῶς καταγράφονται οἱ ὑπόψη του μαρτυρητίες.

6. Παντελεήμονος Καρανικόλα, Μητροπολίτου Κορίνθου, ὁ.π., σελ. 133, παραπέμποντας στὸ Γ. Α. Ράλλη καὶ Μ. Ποτλή, «Σύνταγμα τῶν θείων καὶ Ἱερῶν Κανόνων», τ. Ε', σ. 495, ὅπου δημοσιεύεται ἡ «Ἐκθεσις».

«τὰ δύο πατριαρχικά νησιά Θάσος καὶ Σαμοθράκη» νά προστεθοῦν εἰς αὐτήν. Τὰ αὐτὰ ἐπαναλαμβάνονται καί εἰς τὸ συνοδευτικόν τοῦ Τόμου τούτου Πατριαρχικόν Γράμμα (τῆς 12ης Δεκεμβρίου τοῦ 1646) καὶ συγκεκριμένα, ὅτι ἀποκαθίσταται εἰς «τὴν προτέραν αὐτῆς κατάστασιν καὶ τιμὴν, καὶ κατὰ τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς εἶναι καὶ λέγεσθαι τὴν Μαρώνειαν ταύτην μητρόπολιν, ἔχουσαν ἠνωμένα καὶ ὑποκείμενα αὐτῇ τὰ δύο νησιά Θάσον καὶ Σαμοθράκην, πρὸς βοήθειαν καὶ σύστασιν...»⁷.

Β΄.

Ἡ Θάσος παραμένει στὴν κανονικὴ δικαιοδοσία τῆς Μητροπόλεως Μαρωνείας μέχρι τὸν μῆνα Ὀκτώβριον τοῦ ἔτους 1924. Τότε ἐκδίδεται ὁ Τόμος ἰδρύσεως Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θάσου⁸. Ἡ συγκεκριμένη ἀπόφασις ἀποτελεῖ μέρος τῆς γενικότερης μέριμνας τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου γὰρ τὴν ἀντιμετώπιση σοβαρῶν διοικητικῶν καὶ ποιμαντικῶν προβλημάτων, τὰ ὅποια ὁδήγησαν τοὺς Συνοδικούς «*συστῆσαι ἐπ' αἰσίοις καὶ τὴν νέαν ἐπαρχίαν καὶ Μητρόπολιν Θάσου, χωρίσαντες ἀπὸ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μαρωνείας τὴν νῆσον ταύτην καὶ ἀπαρτίσαντες ἐξ αὐτῆς τὴν νέαν ταύτην Μητρόπολιν Θάσου*»⁹.

Τὰ καταιγιστικὰ γεγονότα τοῦ ξεριζωμοῦ ἀπὸ τίς πατρογονικὲς ἐστίες τοῦ ἑλληνικοῦ ὀρθοδόξου πληθυσμοῦ καὶ τῆς ἀναγκαστικῆς μετεγκαταστάσεώς του στὸ ἐλεύθερο ἑλληνικὸ Κράτος πιεστικά ἐπέβαλαν τὴ διαρρύθμιση τῶν ὁρίων τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπαρχιῶν τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. «*Ἐπειδὴ τοίνυν –σημειώνεται εἰς τὸ σκεπτικόν τοῦ Τόμου– καὶ κατὰ τὸν καθ' ἡμᾶς Ἀγιώτατον Πατριαρχικὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον, μετὰ τὴν ἄρτι ἐξ Ἀσίας καὶ τῆς Θράκης εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος καταφυγὴν τοῦ ὀρθοδόξου πληθυσμοῦ ἅμα τοῖς ποιμέσιν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐκ τούτου προελθοῦσαν ἀλλοίωσιν, ἀνάγκη παρέστη πρόνοιαν λαβεῖν περὶ τῆς εὐρύθμου καὶ ἀναλόγου πρὸς τὰς νέας ἀνάγκας, γενικὰς τε καὶ μερικὰς, ἐκκλησιαστικῆς συστάσεως τῶν διαφόρων ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Κράτει περιοχῶν τοῦ καθ' ἡμᾶς Πατριαρχικοῦ κλίματος ... διασκεψάμενοι μετὰ τῆς ὀφειλομένης προσοχῆς περὶ τῆς ἀνάγκης ταύτης, ἔγνωμεν σὺν ἄλλοις καὶ νέας ἰδρύσαι Μητροπόλεις*

7. Ὁ πατριαρχικὸς καὶ συνοδικὸς Τόμος μετὰ τοῦ πατριαρχικοῦ Γράμματος ἀποσπασματικά δημοσιεύονται ὑπὸ τοῦ Μ. Ι. Γεδεών, Ἐξαρχία πατριαρχικαὶ πρὶν 180 ἐτῶν, εἰς Ἑκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, ἀριθμ. 30, τ. ΛΓ (1913), σ. 251. Πρὸβλ. Ἀθανασίου Ἀγγελόπουλου, Διαμόρφωσις ὁρίων Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου εἰς: Α' Τοπικὸ Συμπόσιον, Ἡ Καβάλα καὶ ἡ περιοχὴ τῆς, Θεσσαλονίκη 1980, σ. 182, σμμ. 25.

8. Τὸ πλήρες κείμενον τοῦ Τόμου δημοσιεύεται ἀπὸ τὸ Ἀρχεῖον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, (ΠΑ, Κώδιξ 979, 1924 σ. 62) ὑπὸ τοῦ Ἀθαν. Ἀγγελόπουλου, ὁ.π., σ. 206-207.

9. Ὁ.π., σελ. 207.

ἐκ τμημάτων τῶν ὑπαρχουσῶν ἐπὶ τῇ βάσει καὶ τῆς πολιτικῆς διαιρέσεως τῶν μερῶν»¹⁰.

Ὁ Συνοδικὸς Τόμος ὄριζε, στή συνέχεια, «ὅπως ἡ ἐξονομασθεῖσα νῆσος Θάσος ἀποτελεῖ ἐφεξῆς ἰδίαν ἐπαρχίαν καὶ Μητρόπολιν ἐπωνυμιωμένην «Ἱερὰν Μητρόπολιν Θάσου»¹¹ μεθ' ἔδρας τῆς πρωτευούσης τῆς νήσου, ὃ δὲ ἐν αὐτῇ ποιμένων ἀρχιερεὺς μνημονεύων τοῦ κανονικοῦ Πατριαρχικοῦ ὀνόματος, ὡς τέτακται, καὶ τὴν τακτικὴν αὐτοῦ ἔδραν ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς νήσου ἔχων, τιτλοφορεῖται «Ἱερώτατος Μητροπολίτης Θάσου, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Αἰγαίου Πελάγους»¹².

Στίς 6 Νοεμβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους 1924 ἐξαπολύεται καὶ ἡ πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ Ἐγκύκλιος πρὸς τοὺς Ἱερωτάτους Μητροπολίτας καὶ Ἀρχιεπισκόπους τοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἡ ὁποία συνοπτικὰ ἀναφέρεται «τελευτικῶς» στό ὄλο πλέγμα τῶν διαρρυθμίσεων καὶ διατάξεων τῆς νέας ἐκκλησιαστικῆς ὀριοθεσίας τῶν στίς νέες χῶρες τῆς Ἑλλάδος ἐπαρχιῶν τοῦ Θρόνου, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ ἡ νῆσος Θάσος¹³. Τό περιεχόμενον τῆς Ἐγκυκλίου ἔχει ἰδιαίτερον ἱστορικόν ἐνδιαφέρον. Ἐπιλεκτικὰ ἐπισημαίνουμε τὰ ἀκόλουθα:

α. Στό προοίμιό της γίνεται ἐπίκληση τοῦ γεγονότος τῶν μεγάλων καὶ πιεστικῶν ἐκκλησιαστικῶν, «γενικῶν τε καὶ ἐπὶ μέρους», ἀναγκῶν, πού ἐδημιούργησε ἡ ὁμαδικὴ στή μητέρα Ἑλλάδα καταφυγὴ «τοῦ ὀρθοδόξου πληθυσμοῦ Ἀσίας καὶ Θράκης, ἅμα τοῖς ποιμέσιν αὐτοῦ», δηλώνεται δέ, ὅτι ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως «προέβη ἐν καιρῷ εἰς διατύπωσιν ἀρμοδίως ἀναλόγων αὐτῆς σκέψεων, στοχαζομένη τῆς συστάσεως νέων τινῶν ἐπαρχιῶν, διὰ τῆς διαρρυθμίσεως τῶν ὀρίων ἐκ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐπαρχιῶν τοῦ καθ' ἡμᾶς Θρόνου χάριν τε τῆς κρείττονος διακυβερνήσεως τοῦ Ὀρθοδόξου Λαοῦ καὶ πρὸς παραμυθίαν καὶ τῶν ἄνευ ποιμνίων ἀπομεινάντων ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν, προσκαλουμένων εἰς τὴν ἀνάληψιν ἐνεργοῦ καὶ πάλιν ὑπηρεσίας διὰ τοῦ διορισμοῦ αὐτῶν ἐν ταῖς οὕτω ἰδρυθησομέναις νέαις ἐπαρχίαις».

β. Οἱ σκέψεις τῆς Μητροῦς Ἐκκλησίας διατυπώθηκαν «ἀρμοδίως», δηλαδή πρὸς τὴν ὑποχρεωτικὴ συμπράττουσα Ἑλληνικὴ Πολιτεία, μετὰ τὴν ἐνσωμά-

10. Ὁ.π.

11. Ὁ.π.

12. Τό πλήρες κείμενον τοῦ Τόμου δημοσιεύεται ἐκ τοῦ Ἀρχείου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (ΠΑ, 1924, σσ. 494-497), εἰς Ἀθαν. Ἀγγελοπούλου, ὁ.π., σσ. 202-206.

13. Τό πλήρες κείμενον καὶ τῆς θεμελιώδους πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου αὐτῆς δημοσιεύεται ἀπὸ τό Ἀρχεῖον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (ΠΑ, 1924, σσ. 494-497) εἰς τό περιοδικόν «Γρηγόριος Παλαμάς», τ. 9 (1925), σσ. 29-33, εἰς Ἀθαν. Ἀγγελοπούλου, ὁ.π., σσ. 202-206, ἐσχάτως δέ καὶ εἰς Μητροπολίτου Σεβαστείας Δημητρίου Κ. Κομματά, Ἡ πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ Προῆξις τοῦ 1928, σσ. 151-157. Βλ. καὶ αὐτόθι σημ. 11 τῆς σ. 65.

τωση τῶν λεγομένων «Νέων Χωρῶν» στό Ἑλληνικό Κράτος. Οἱ διαπραγματεύσεις καί συνεννοήσεις διήρκεσαν ἐπί πολύν χρόνον¹⁴, μέχρις ὅτου ἐπέλθει ἡ συμφωνία. Σαφέστατα τονίζεται στήν ἐν λόγω Ἐγκύκλιο: «Τὰς σκέψεις ταύτας εὐμενῶς λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν ἡ Ἑλληνική Κυβέρνησις, οὐ μόνον ἀπεδέξατο αὐτάς, ἀλλά καί προφρόνως εἰς τήν πληρεστέραν τῆς ἀνάγκης θεραπείαν συνετέλεσεν», ἀφοῦ ἀποδέχθηκε, τελικά, τίς συναποφασισθεῖσες διοικητικές ἀλλαγές.

γ. Κρίθηκε καί ἀναγνωρίσθηκε, ἐπίσης, ὡς ὀρθόν, ὅπως «γενικῶς, πλὴν ἐξαιρέσεών τινων, καί ὑπὸ τύπον προσωρινότητος, περιορισθῶσιν ἢ διαρρυθμισθῶσιν τὰ ὄρια ἐκάστης ἐπαρχίας τοῦ καθ' ἡμᾶς θρόνου ἀναλόγως πρὸς τὰ ὄρια τῆς οἰκείας πολιτικῆς ὑποδιοικήσεως, ἰδρυομένων οὕτω πλειόνων νέων ἐπαρχιῶν». Ὁ ἐνσωματωμένος στήν Ἐγκύκλιον Πίνακας ἀναγράφει τήν Μητρόπολη Θάσου 49ῆ εἰς τήν ομάδα, ὑπὸ τά στοιχεῖα Στ' «ἐν τοῖς νήσοις τοῦ Βορείου Αἰγαίου Μητροπόλεων»¹⁵. Κατά τόν τρόπον αὐτό καί μέ τίς προηγούμενες προϋποθέσεις, μόνη ἡ ἐπαρχία τῆς νήσου Θάσου ἰδρύεται ὡς Μητρόπολις μεταξύ τῶν 21 νέων Μητροπόλεων¹⁶ καί τῶν 49 συνολικά Μητροπόλεων τῶν Νέων Χωρῶν.

Ὡς προσωποπαγῆς καί πρὸς καιρόν Μητρόπολη ἡ Θάσος ὑποδέχεται τόν

14. Ἐνδεικτικὸ τῶν πολυχρονίων καί λεπτῶν διαπραγματεύσεων μεταξύ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καί Ἑλληνικῆς Πολιτείας, ἀλλὰ καί ἐνδιαφέρον γιά τήν ἱστορία τῆς Θάσου εἶναι τό μέ ἡμερομηνίαν 17 Ἰουνίου τοῦ ἔτους 1924 ἔγγραφο πρὸς τόν Ὑπουργόν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν, στό ὁποῖο διατυπώνεται ἡ γνώμη τῆς πατριαρχικῆς Συνόδου νά σχηματισθοῦν ἐπτά ἐκκλησιαστικά ἐπαρχία, μεταξύ τῶν ὁποίων «Β' Αἱ νῆσοι Θάσος καί Σαμοθράκη ἀποσπόμεναι ἐκ τῆς Μητροπόλεως Μαρωνείας σχηματίζουσι τήν ὁμώνυμο ἐπαρχίαν Θάσος καί Σαμοθράκης». Ἐκ τοῦ Ἀρχείου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (ΠΑ, Κωδῖξ 1924, ὑπ' ἀριθμ. 2260, σσ. 496-499) τό ἔγγραφο δημοσιεύεται εἰς Ἀθαν. Ἀγγελόπουλου, Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία τῶν Νέων Χωρῶν (1912-1928), Θεσσαλονίκη 1982, σσ. 166-169.

15. Ὁ Ἀθαν. Ἀγγελόπουλος εἰς τό Δ' μέρος Μητροπόλεις καί Ἐπισκοπαὶ τῶν Νέων Χωρῶν καί εἰς τήν παράγραφον 3, Αἱ προσωριναὶ Μητροπόλεις τῶν Νέων Χωρῶν τοῦ Ὀκτωβρίου 1924, τοῦ βιβλίου του, Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία τῶν Νέων Χωρῶν (1912-1928), ἀναλύει τά στοιχεῖα τῆς ἱστορικῆς Πατριαρχικῆς καί Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου τοῦ 1924, ἀναφερόμενος δι' ὀλίγων εἰς τήν ἴδρυσιν «21 νέων μητροπόλεων ἐξ ἀποσπάσεως τμημάτων, ταυτιζομένων πρὸς πολιτικὰς ὑποδιοικήσεις, ἐκ τῶν προὑπαρξασῶν 28 ἐν ὄλῳ μητροπολιτικῶν περιφερειῶν ἢ διὰ τῆς ἀνυψώσεως τῶν ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Θεσσαλονίκης ἐπισκοπῶν καί τῆς Ἐξαρχίας Μετσόβου εἰς μητροπόλεις. Οὕτω, κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1924, τὸ σύνολον τῶν εἰς τὰς Νέας Χώρας τῆς Ἑλλάδος μητροπόλεων ἀνήρχετο εἰς 49» (σσ. 118-124), ἀναφερόμενος καί εἰς τήν Μητρόπολιν Θάσος (σ. 124).

16. Πατριαρχικὴ καί Συνοδικὴ Ἐγκύκλιος Νοεμβρίου 1924. Βλ. σημείωσιν ἀριθμ. 13 τῆς παρουσίας. Οἱ ἀπαρτισθεῖσες Ἱερές Μητροπόλεις διὰ τῆς διαρρυθμίσεως τῶν ὁρίων τῶν παλαιῶν ἐπαρχιῶν, διὰ τῆς συστάσεως νέων καί διὰ τῆς προαγωγῆς Ἐπισκοπῶν ἀναφέρονται τά γεωγραφικά διαμερίσματα ὡς ἑξῆς: Α' Ἐν τῇ Δυτικῇ Θράκῃ (1-6), Β' Ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Μακεδονίᾳ (7-14), Γ' Ἐν τῇ Κεντρικῇ Μακεδονίᾳ (15-25), Δ' Ἐν τῇ Δυτικῇ Μακεδονίᾳ (26-32), Ε' Ἐν τῇ Ἠπείρῳ (33-39), Στ' Ἐν ταῖς Νήσοις (40-49). Τελευταία ἀναφέρεται ἡ Μητρόπολη Θάσου.

ἐκλεγέντα ὑπὸ τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου (1924) Μητροπολίτη τῆς, τὸν ἀπὸ Προικονήσου Γεώργιον¹⁷, καί, ὡς «*ὑπὸ τύπον προσωρινότητος*», καταργεῖται¹⁸, διὰ νὰ ἐπανέλθει καί πάλιν στή μητρόπολη Μαρωνείας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀποσπασθεῖ¹⁹. Οἱ τελευταῖες αὐτές μεταβολές συντελοῦνται μετὰ τὴν μετάθεσιν τοῦ Γεωργίου στή Μητρόπολη Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου, χηρεῦ-
ουσα, μετὰ τὴν παραίτησιν ἀπὸ τὴν τελευταία τοῦ Μητροπολίτου τῆς Ἀθηνα-
γόρου (1932).

Γ.

α. Ἡ ἔρευνα περὶ καταστάσεως τῆς διοικήσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν περιφε-
ρειῶν καὶ κάθε ἀναφορὰ σ' αὐτές συνδέεται πάντοτε μέ τούς κανονικούς ἐκφρα-
στές τους, πού, σύμφωνα μέ τό πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ὄρατῆς κοινωνίας,
εἶναι οἱ Ἐπίσκοποι-Μητροπολίτες. Στό πρόσωπό τους ἐξασφαλίζεται ἡ ἐνότητα
τῆς πίστεως, ἡ κοινωνία τῆς ἀγάπης καὶ ἡ διοικητική εὐρυθμία καὶ τάξη, στά ἐπί-
μέρους καὶ στά γενικά. Ἐξ ὀνόματος τῶν μελῶν τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας συμμε-
τέχουν στά Συνοδικά ὄργανα καὶ σέ κάθε Μητρόπολη ἐκάστου ἀσκεῖται κυ-
ριαρχικά ἢ ἀπὸ τούς Ἱερούς Κανόνες καὶ τίς ἐκκλησιαστικές διατάξεις, μέσα στά
πλαίσια τῆς ἐννόμου τάξεως, ἡ προβλεπόμενη ἐπισκοπική ἀρμοδιότητα.

Μητροπολίτης «*τῆς πρὸς καιρὸν καὶ ὑπὸ τύπον προσωρινότητος συσταθεί-*

17. Βλ. Ἀρχεῖον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ΠΑ, 1924, σσ. 664-665, γράμμα ὑπ' ἀριθμ. 3729, τῷ Ὑπουργῷ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν (ἀδημοσίευτον). Περί τοῦ Ἀρχιερέως τούτου ἐκτενῶς λόγος εἰς τό Β' μέρος τῆς παρούσης.

18. Ὁ Μητροπολίτης Σεβαστείας Δημήτριος εἰς τὴν προαναφερθεῖσα πολυσέλιδη ἐργασία του (βλ. σημ. 13) δημοσιεύων τὴν Πατριαρχικὴ Ἐγκύκλιον τοῦ 1924 θέτει ἀστερίσκον σέ ὀρισμένες Μη-
τροπόλεις, μεταξύ αὐτῶν καὶ στήν τῆς Θάσου, καὶ ἐπεξηγεῖ: «Οἱ δι' ἀστερίσκον σημειούμενες 19 Μη-
τροπόλεις εἶναι αἱ ὑπὸ τῆς ΠΣ Ἐγκυκλίου προσωρινῶς τότε νεοϊδρυθεῖσαι διὰ λόγους καιρικούς, τίς
ὁποῖες, εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἀπὸ 13 Ἀπριλίου 1929 γράμματος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, γνωρίζει
εἰς αὐτὸν διὰ τοῦ ἀπὸ 12 Ἰουνίου 1929 Γράμματός Του ὁ Πατριάρχης Βασίλειος Γ' (βλ. Ἀρχεῖον τοῦ
Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου-Κώδιξ Διοικητικῶν Πρακτικῶν Β75, Σύν.Ι.Σ.) 10 Ἰαν. 1929, σ. 4, παρ. 5
καὶ β) 25 Ἀπρ. 1929, σ. 171, παρ. 12 καὶ Ἀρχεῖον Ἀρχιγραμματείας Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Φά-
κελος Νέων Χωρῶν 1929-1930.

19. Ἀπὸ Πατριαρχικὸ ἀπαντητικὸ Γράμμα πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν (τῆς 9ης Νοεμ-
βρίου 1932), συνάγεται, ὅτι ὁ Ἀθηνῶν, ὑποχρεωμένος, κατὰ τὴν κρατοῦσα τάξη νὰ γνωστοποιεῖ στό
Πατριαρχεῖο τίς παραίτησεις καὶ ἐκλογές Μητροπολιτῶν, ποιμαινόντων Μητροπόλεις τῶν Νέων
Χωρῶν, εἶχε ἀναφέρει γιὰ τὴν Μητρόπολη Θάσου, «*ὅτι ὁ Ἱερώτατος Μητροπολίτης Παραμυθίας, Φι-
λιατῶν καὶ Γηρομερίου κ. Ἀθηναγόρας ὑπέβαλεν κανονικὴν παραίτησιν ἀπὸ τῆς Ἱερᾶς αὐτοῦ Μη-
τροπόλεως καὶ ὅτι ἀπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐξελέγη Μητρο-
πολίτης εἰς αὐτὴν ὁ Ἱερώτατος Μητροπολίτης Θάσου κ. Γεώργιος συμφώνως τῇ Πατριαρχικῇ καὶ
Συνοδικῇ Ἐγκυκλίῳ τοῦ 1926 καὶ τῷ καταστατικῷ Νόμῳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἅτε προσω-
ρινῆς οὔσης κατηργήθη καὶ συνεχωνεύθη μετὰ τῆς ἐξ ἧς ἀπεσπάσθη μονίμου Ἱερᾶς Μητροπόλεως
Μαρωνείας*», Μητρο. Σεβαστείας, δ.π., σ. 118 καὶ 198, ὅπου δημοσιεύεται τό Γράμμα, βλέπε καὶ «Ἐκ-
κλησία» 70, (1932) σ. 415-416.

σης» μητροπόλεως Θάσου αναδείχθηκε ὁ ἐμπερίστατος πρόσφυγας μητροπολίτης Προικονήσου Γεώργιος (ὁ Μισαηλίδης).

Γεννήθηκε τό ἔτος 1892 στή Σινώπη τοῦ Πόντου, ὅπου ἔμαθε τά πρῶτα ἐγκύκλια γράμματα. Στή συνέχεια ἐφοίτησε στήν Κωνσταντινούπολη, στή Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολή καί καταρτίσθηκε θεολογικά στή Σχολή τῆς Χάλκης. Μετά τίς σπουδές του διακόνησε διαδοχικά, ὡς μοναχός, διάκονος, ἀρχιδιάκονος καί πρεσβύτερος, σέ διάφορες θέσεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως (κωδικογράφος στή Πατριαρχεῖα, Γραμματέας καί Μέγας Πρωτοσύγκελλος), γιά ν' ἀποσταλεῖ ἀκολούθως ἔξαρχος τῆς χηρεύουσας μητροπόλεως Προικονήσου (1920)²⁰ καί τελικά νά ἐκλεγεῖ Μητροπολίτης τῆς καί νά χειροτονηθεῖ στίς 20 Φεβρουαρίου 1922, στόν Πατριαρχικό Ναό Κωνσταντινουπόλεως ἀπό τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη Μελέτιον τόν Δ' (1921-1924)²¹.

Μετά τή Μικρασιατική Καταστροφή καί τόν ἐπακόλουθο διασκορπισμό ποιμένων καί ποιμνίων σέ διάφορες περιοχές τῆς Ἑλλάδος, ὁ ἀπό Προικονήσου Γεώργιος καταφεύγει στή Λίμνη Εὐβοίας²² καί ἀπό ἐκεῖ καλεῖται, ὕστερα ἀπό ἀπόφαση τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως, τόν Ὀκτώβριο τοῦ 1924, νά ἀναλάβει τή διαποιίμανση τῆς νέας Μητροπόλεως Θάσου, πού ἀποσπάσθηκε ἀπό τή μητρόπολη Μαρωνείας, γιά νά διευκολυνθεῖ ἡ ἀποκατάσταση τῶν προσφύγων στήν Ἑλλάδα Ἀρχιερέων, ὅπως προαναφέραμε.

β. Ὁ αἰίδιμος Γεώργιος, κατασταθεῖς Μητροπολίτης Θάσου, προσωνυμεῖται πλέον ἐπίσημα *«ιερώτατος Μητροπολίτης Θάσου, ὑπέρτιμος καί ἔξαρχος παντὸς Αἰγαίου Πελάγους»*, ἀναλαμβάνοντας δέ τή διαποιίμανση τῆς νεοσύστατης μικρᾶς Μητροπόλεως, ἐνδιαφέρεται γιά τή διοικητική ὀργάνωσή της καί γιά τήν ἀποτελεσματική ἄσκηση τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου²³, ἀγιαστικοῦ, διδακτικοῦ καί διοικητικοῦ.

20. Εἰς τόν ἐπισκοπικόν κατάλογον τῆς ἱστορικῆς μητροπόλεως Προικονήσου, ἐκκλησιαστικῆς ἐπαρχίας τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, ἀναγράφεται καί ὁ Γεώργιος ὡς *«ὁ ἔσχατος ἀρχιερεὺς, λόγῳ τοῦ ἐπισυμβάντος διασκορπισμοῦ τοῦ ποιμνίου, μετὰ τήν μικρασιατικὴν καταστροφὴν»*. Θρησκευτικὴ καί Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεῖα, (Θ.Η.Ε.), τ. 10ος, σ. 612, 613.

21. Περιοδικόν «Ἐκκλησία», τ. (1958), σελ. 413, ὅπου ἡ ἐπί τῆ ἐκδημίᾳ αὐτοῦ νεκρολογία, καί Θρησκευτικὴ καί Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεῖα, τ. 4, σ. 469.

22. Οἱ ἐκ Προικονήσου πρόσφυγες μαζί μέ τόν ποιμένα τους κατέφυγαν κυρίως εἰς Εὐβοίαν καί ἀλλαγοῦ, ὅπου ἴδρυσαν νέους οἰκισμούς. Βλ. Θ.Η.Ε., τ. 10ος, σ. 613.

23. Τά περὶ τῆς ἐκλογῆς, τῆς καταστάσεως καί τῆς ἐν γένει δραστηριότητος τοῦ Μητροπολίτου Θάσου κατά τὴν περίοδον 1924-1928 μένουσιν γιά νά ἐρευνηθοῦν στή Ἀρχεῖα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὅπου ἀσφαλῶς διασώζονται μαρτυρίες περὶ αὐτῶν. Ἡ ἡμετέρα ἐρευνα περιορίσθηκε στοὺς σωζόμενους καί στή διάθεσή μας Κώδικες τῶν Ἐνοριῶν Ἁγίου Νικολάου Λιμένος, Μικροῦ Καζαβιτίου, Μεγάλου Καζαβιτίου, φωτοστατικόν ἀντίγραφον (εὐγενῶς παραχωρήθηκε ἀπὸ τόν κ. Φίλιππο Παπαφιλίππου), Ἄνω Θεολόγου (2 σελίδες τῆς περιόδου Γεωργίου παραδόθηκαν σέ ὁμοιο ἀντίγραφο ἀπὸ τόν κ. Κ. Χιόνη), ἐνῶ γιά τὰ ἔτη 1928-1932 ἐρευνήθηκε τό Ἀρχεῖο τῆς Ἱ. Συνόδου καί τό περιοδικό «Ἐκκλησία» τῶν ἀντιστοίχων ἐτῶν.

Ἀπό τό 1646 καί μέχρι τήν ἐκλογή τοῦ Γεωργίου τήν ἐποπτεία ἐπί τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπαρχίας Θάσου ἀσκουσε ὁ Μαρωνεῖας, ὁ ὁποῖος λόγω τῆς ἀποστάσεως καί τῶν δυσκολιῶν προσβάσεως περιοριζόταν σέ μία ἐτήσια, συνήθως κατά τή θερινή περίοδο, ἐπίσκεψη πρός ἔλεγχο, κυρίως, τῶν διαχειρίσεων²⁴ τῶν ἐνοριῶν, ἢ τοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου του στή Θάσο, τόν ὁποῖο ὁ ἴδιος διορίζε, γιά νά παρακολουθεῖ ἐκ τοῦ πλησίον τήν ἐκκλησιαστική διοίκηση καί εὐταξία στό νησί²⁵. Ἡ παρουσία του ὑποχρεωτικά στή Θάσο πλέον διαμένοντος δικοῦ της Μητροπολίτου, ἐξασφάλιζε τήν ἄμεση καί συντονισμένη ποιμαντική ἐποπτεία καί δράση.

Ὁ κυριάρχης ἐπιτόπιος Μητροπολίτης ἀρχίζει ἀμέσως τήν ἄσκηση τῶν ἀρμοδιοτήτων του. Συγκαλεῖ σέ κάθε ἐνορία τά ἐκκλησιαστικά Συμβούλια, προεδρεύει τῶν συνεδριάσεων, «ἐπιβεβαιοῖ», ὑπογράφει καί σφραγίζει τά πρακτικά²⁶, ὅταν δέ ἡ ἐκκλησιαστική νομοθεσία μεταβάλλεται, ἐγκρίνει τίς ἀποφάσεις τῶν ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων καί παρακολουθεῖ τήν ἐφαρμογή τῶν καταστατικῶν διατάξεων, πού ρυθμίζουν τή διοίκηση καί διαχείριση τῶν ἱερῶν ναῶν, τήν ἐκλογή ἐξελεγκτικῶν Ἐπιτροπῶν καί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων²⁷, τήν ἐνοικίαση ἢ πώληση τῶν περιουσιακῶν στοιχείων²⁸ καί τῶν

24. Αὐτό συνάγεται ἀπό τήν κάθε φορά καταγεγραμμένη στούς ἐνοριακοῦς κώδικες πράξη τοῦ Μητροπολίτου Μαρωνεῖας, τήν ὁποία ὑπογράφει καί «βεβαιοῖ».

25. Σέ Πρακτικό τοῦ Κώδικος μέ ἡμερομηνία 29 Αὐγούστου 1922 ἀναφέρεται ἡ ἐξέλεξη τῶν εἰσπράξεων καί ἐξόδων, ἀπό τοῦ Νοεμβρίου 1919 ἕως 26 Αὐγούστου τοῦ 1922 καί ὑπογράφεται ἀπό τόν «τοποτηρητὴν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μαρωνεῖας καί Θάσου» Ἀρχιμ. Μιχαήλ, στό κέντρο δέ τῆς σφραγίδος ἀναφέρεται «Ἡ Ἀρχιερατικὴ Ἐπιτροπεία ἐν Θάσῳ. 1919».

26. Ἡ σφραγίδα εἶναι ἀπλή, μέ τό δικέφαλο ἀετόν στό κέντρο, κύκλω δέ γράφεται «ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΘΑΣΟΥ -1924».

27. Στόν Κώδικα τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς Ἄνω Θεολόγου εἶναι καταχωρημένο Πρακτικό τῆς 27ης Σεπτεμβρίου 1925 τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς «ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς αὐτοῦ πανιερότητος τοῦ μητροπολίτου Θάσου κ.κ. Γεωργίου, πρός ἐκλογήν ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς διὰ τὴν ἐξέλεξιν τῆς διαχειρίσεως» τοῦ ἱ. Ναοῦ καί ἕτερον ὁμοῖο τῆς 30ῆς Σεπτεμβρίου 1925, κατά τό ὁποῖον «συνήλθον ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Α. Π. τοῦ Μητροπολίτου Θάσου κ. Γεωργίου, κατόπιν ἐπανειλημμένων προσκλήσεων μόνον οἱ ὑπογεγραμμένοι πρόκριτοι τῆς κοινότητος Ἄνω Θεολόγου (σημ. ἡμετέρα, ὑπογράφουν μόνον πέντε) πρός ἐκλογήν νέας Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς. Μετ' ἀνταλλαγῆν διαφόρων σκέψεων ἐνεκρίθη, ἵνα παραμείνῃ καί αὐθις ἐργαζομένη ἡ αὐτὴ ἐκκλησιαστικὴ ἐπιτροπὴ, ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ αἰδεσιμωτάτου ἱερέως Ἰωάννου Θεοδωρέλλη, τοῦ κ. Νικολάου Ἰ. Τζιάτα, ταμίου, τοῦ Κωνσταντίνου Ζωντανοῦ καί τοῦ Πέτρου Γεράκη, γραμματέως».

28. Ἐνδεικτικά βλ. Κώδικα τῆς Ἱερᾶς Ἐκκλησίας Ἁγίου Γεωργίου Μικροῦ Καζαβιτίου, ὅπου δύο πράξεις τοῦ μητροπολίτου τῆς 27ης Σεπτεμβρίου 1926 τό πρῶτον καί τῆς 21ης Αὐγούστου 1932 τό δεύτερον διὰ τὴν μεταξὺ τῶν ἐναλλασσομένων ταμιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς παράδοσιν καί παραλαβὴν πωλητηρίων ἐλαιοδένδρων, μικρῶν καί μεγάλων, ἀνηκόντων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὅπως καί Πρακτικά τοῦ Κώδικος Λιμένος, κατά τά ὁποῖα ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ συνεδριάζει στήν Ἱερά Μητρόπολη ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Μητροπολίτου καί ἐπιλαμβάνεται διαφόρων διοικητικῶν καί διαχειριστικῶν, κυρίως, θεμάτων τῆς ἐν λόγω Ἐνορίας, καθ' ὅλα τά ἔτη τῆς ποιμαντορίας αὐτοῦ (1925-1932).

λοιπών ποικίλων ένοριακῶν ὑποθέσεων²⁹.

Παράλληλα, μετά τή διοικητική ὑπαγωγή τῶν Μητροπόλεων τῶν Νέων Χωρῶν, διά τῆς Πατριαρχικῆς καί Συνοδικῆς Πράξεως τοῦ 1928, «περὶ τῆς διοικήσεως τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων τῶν Νέων Χωρῶν εἰς τὴν Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος», ὁ Θάσου Γεώργιος μετέχει κανονικά στίς Συνελεύσεις τῆς Ἱεραρχίας καί στίς Ἐπιτροπές, ὅπως στήν εἰδική Ἐπιτροπή τοῦ 1929 «ἐπὶ τῆς διαρρυθμίσεως τῶν ἐπαρχιῶν τῶν Ν. Χωρῶν καί ἐπὶ τοῦ ὀρισμοῦ τῶν μονίμων καί προσωρινῶν τοιούτων»³⁰.

γ. Ἡ προσωπική ποιμαντορική μέριμνα τοῦ Ἐπισκόπου καλύπτει ὅλες τίς πτυχές τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βίου τῆς νέας μητροπόλεως. Ὅμως ἡ ἀποτελεσματικότητά της ἐπηρεάζεται ἀπό τίς ἐπικρατούσες γενικότερες οἰκονομικές καί κοινωνικές συνθήκες. Χαρακτηριστικά εἶναι ὅσα στή στήλη «Χρονικά» τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία»³¹ βλέπουν τό φῶς τῆς δημοσιότητας καί ἀφοροῦν στήν

29. Βλ. Πρακτικά Ἐνοριακῶν Κωδίκων. Παραθέτομεν καί σπάνιον διοικητικό ἔγγραφο, πού ἔθεσε ὑπ' ὄψη μας εὐγενικά καί πρόθυμα ὁ Σχολικός Σύμβουλος Πρωτοβαθμίου Ἐκπαιδεύσεως κ. Γεώργιος Αὐγουστίδης: «Ἱερά Μητρόπολις Θάσου. Ἀρ. Πρωτ. 852. Αἰδεσιμώτατον ἱερέα Ἰωάννην εἰς Μαρίαίαις. Γνωρίζομεν τῇ Αἰδεσιμότητί σου, ὅτι συμφώνως τῷ τρίτῳ ἔδαφίῳ τοῦ ἀρθροῦ 11 τοῦ περὶ ἐνοριῶν Νόμου διορίζομεν αὐτὴν κληρικὸν μέλος τῆς αὐτόθι ἐνοριακῆς (ἐκκλησιαστικῆς) ἐπιτροπῆς καί προτρεπόμεθα αὐτὴν νὰ ἀναλάβῃ τὰ καθήκοντά της ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Νόμου (λέξι δυσανάγνωστος) μετὰ τῶν ἀξιοτίμων Ἐπιτροπῶν κ.κ. Ἰωάν... καί Φυλακτοῦ Κυπαρισσιᾶδου. Ἐν τῇ Ι. Μη/λει 30/8/βρίον 1929.

τ.σ.τ Ὁ Θάσου Γεώργιος».

30. Στὴ Συνέλευση τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Ἰουνίου τοῦ 1929 ὁ Θάσου Γεώργιος μετέχει κανονικά ὅπως καί οἱ Ἀρχιερεῖς τῶν Νέων Χωρῶν γιὰ πρώτη φορά, στίς ἐργασίες της, καί συνυπογράφουν τό ἀνακοινωθέν γιὰ τό ἡμερολογιακό ζήτημα. Βλ. Περιοδικό «Ἐκκλησία», τεῦχος 24 (15.6.1929), σ. 191-209 καί στήν 2ῃ Ἱεραρχία τοῦ 1929 (18 Νοεμβρίου ἕως 16 Δεκεμβρίου), «Ἐκκλησία», τεῦχος 51-52, σελ. 401. Ἐπίσης στήν Ἱεραρχία τοῦ 1930 («Ἐκκλησία», τεῦχος 1-2, σελ.5) καί τοῦ 1931 («Ἐκκλησία», τεῦχος 42, σ.339 καί τεῦχος 47, σ. 379).

Ἐξάλλου σύμφωνα μέ πληροφορία ἀπὸ τό Περιοδικό «Ἐκκλησία» 1929, τεῦχος 31-32, σελ. 250, «Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θάσου Γεώργιος δι' ἐγγράφου αὐτοῦ ἀνακοινοῖ ὅτι τό πρὸς τὴν συνεδριάζουσαν Ἱεραρχίαν ἀποσταλέν τηλεγράφημα τῆς 19ῆς Ἰουνίου ἐν. ἔ. Σχετικόν πρὸς τό ἡμερολόγιον ἐκ μέρους τοῦ Συνδέσμου Κοινοτήτων Θάσου εἶναι πλαστόν. Ὁ ἐν λόγῳ Σύνδεσμος οὐδεμίαν γνώσιν ἔχει τούτου. Γεώργιός τις... ἐκ Ποταμίας ἔθηκεν εἰς τό ἐκ Καβάλας ἀποσταλέν τηλεγράφημα τὴν ὑπογραφήν τοῦ Συνδέσμου τῶν Κοινοτήτων Θάσου καί ἤδη ἡ ὑπόθεσις παρεπέμφθη ὑπὸ τοῦ Συνδέσμου εἰς τὴν Δικαιοσύνην».

Ὡς πρὸς τὴν συμμετοχὴν του στήν Ἐπιτροπή «ἐπὶ τῆς διαρρυθμίσεως τῶν ἐπαρχιῶν τῶν Νέων Χωρῶν...» ὑπογράφει τὰ δύο πρακτικά πού διασώζονται στό ἀρχεῖο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Στό πρῶτο, τῆς 28ῆς Νοεμβρίου 1929, ἀποφασίσθηκε ὅπως γιὰ τὴν ἐνίσχυση τῆς πληθυσμιακά μικρῆς (11.200 ἀναφέρονται οἱ κάτοικοι τῆς Νήσου Θάσου) νὰ προταθεῖ ἡ προσωρινὴ προσάρτηση τῆς ἐπαρχίας Νέστου, ἀποσπασμένης ἀπὸ τὴν ἤδη μετονομασθεῖσα Μητρόπολη Καβάλας καί Νέστου, σὲ Φιλίππων καί Νεαπόλεως. Ἡ πρόταση δὲν ἐγκρίθηκε.

31. «Ἐκκλησία», τ. Γ (1932), σ. 319. Τό δημοσιευόμενον κείμενο ἀποτελεῖ πιθανῶς περιλήψη τῆς ἐτησίας ἐκθέσεως τοῦ Μητροπολίτου πρὸς τὴν Ἱερά Σύνοδο, ὅπως προεβλέπετο καί ἀπὸ τὸν Ἡ ὄρο

ἀνοικοδόμηση καὶ ἴδρυση ναῶν καὶ στήν ἀσκήση τῆς χριστιανικῆς εὐποΐας καὶ κοινωνικῆς προσφορᾶς.

Κατὰ τὸ δημοσίευμα πού ἀναφέρεται στό ἔτος 1932 καὶ ἀφορᾶ ἀσφαλῶς καὶ στά προηγούμενα ἔτη, μέ τὴν προσωπική του μέριμνα καὶ «δαπάναις τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν Θάσου, διεκοσμήθη ἐσωτερικῶς ὁ μητροπολιτικὸς ναὸς, ἐπίκειται δὲ καὶ ἡ μεγέθυνσις αὐτοῦ, ὡς καὶ ἡ ἀνέγερσις ναοῦ ἐν Λιμεναρίοις. Ἐπίσης φροντίδι τοῦ σεβ. Μητροπολίτου καὶ διὰ συνδρομῶν αὐτοῦ τε καὶ τῶν χριστιανῶν ἐπεσκευάσθησαν τὰ τε κελία καὶ ὁ ναὸς τοῦ ἡσυχαστηρίου τοῦ Ἁγ. Ἀθανασίου, γενναίως βοηθησάσης τῆς εὐσεβοῦς κυρίας Δόμνας Γρηγοριάδου, ὡς καὶ τὰ παρεκκλήσια τοῦ Ἁγ. Χαραλάμπους καὶ τοῦ Ἁγ. Νικολάου ἐν Παναγία, ὁ ναὸς τοῦ Ἁγ. Θεολόγου καὶ τὸ ἐξωκκλήσιον τοῦ Προφ. Ἡλίου ἐν Θεολόγῳ, τὰ κελιά τοῦ ἡσυχαστηρίου τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος ἐν Μι. Καζαβητιά, ἐπεξετάθη δὲ καὶ διεσκευάσθη καταλλήλως ὁ ἐνοριακὸς ναὸς τῆς κοινότητος Καλλιμάχης καὶ ἀνηγέρθη τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Ἁγ. Χαραλάμπους ἐν τῇ κοινότητι Ἁγ. Γεωργίου, διεκοσμήθη καταλλήλως καὶ ὁ ναὸς τῆς κοινότητος Μαριῶν καὶ ἐπεσκευάσθησαν τὰ ἐτοιμόρροπα κτίρια τὰ ἀποδοθέντα εἰς τὰς ἐκκλησίας τῆς κοινότητος Κάστρου-Λιμεναρίων, ἀποφέροντα ἤδη ἰκανὸν εἰσόδημα εἰς τὸ ταμεῖον τῶν ναῶν αὐτῆς». Κατὰ τὸ χρόνον τῆς παρουσίας τοῦ Γεωργίου στή Θάσο, «τὴν παντελῆ ἔλλειψιν φιλανθρωπικῶν καθιδρυμάτων», —ἀναφέρεται στό ἴδιο δημοσίευμα— ἀναπληρῶνει τὸ προσωπικὸ του ἐνδιαφέρον «διὰ τοὺς πενεστέρους τῶν κατοίκων τῆς νήσου».

Πά κάποια μοναχῆ, ἡ ὁποία ἐξυπηρετοῦσε τὸ Μετόχι τῆς Μονῆς Σταυρονικήτα Ἁγίου Ὁρους τῶν Μαριῶν³² καὶ τὴν ὁποίαν διατάσσει νά διαμένει στήν οἰκία της στό χωριό Μαριές, μέ ἰδιόγραφον Γράμμα του πρὸς τοὺς Ἐπιτρόπους τῆς ἀγιορειτικῆς Μονῆς συνιστᾷ: «Ἐπειδὴ ἡ ὑμετέρα Σεβασμία Μονὴ ὑπόχρεως ἐστὶν εἰς τὴν παροχὴν τῆς διατροφῆς αὐτῆς, παρακαλοῦμεν, ὅπως διατάξητε τὸν ἐνταῦθα ὑμέτερον ἀντιπρόσωπον, ἵνα ἀποστέλλῃ τὰ ἔξοδα τῆς διατροφῆς καὶ ἐνδύσεως αὐτά, καθά, ὡς πληροφοροῦμεθα, εἶναι διατεθειμένη καὶ ἡ ὑμετέρα σεβασμία Μονή»³³. Ἀλλὰ καὶ ὅταν πρὸ τοῦ Ἰουνίου τοῦ 1929 «ἀπε-

τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Πράξεως τοῦ 1928, περὶ τῆς διοικήσεως τῶν ἱερῶν Μητροπόλεων τῶν Νέων Χωρῶν. Κατ' αὐτόν, «Διὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Πατριαρχικῶν Ἐπαρχιῶν ἀποστέλλουσιν ὡσαύτως κατ' ἔτος πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἀντίγραφον τῶν πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἑλλάδος τακτικῶν ἐτησίων ἐκθέσεων αὐτῶν, περὶ τῆς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αὐτῶν ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως», βλ. Αἱ Συνοδικαὶ Ἐγκύκλιοι, ἔκδ. Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθῆναι 1955, τ. Α', σ. 503.

32. Πά τὸ Μετόχι αὐτὸ βλ. Δημητρίου Στρατή, Τὸ νηεὶ τῆς Θάσου καὶ τὸ Ἅγιον Ὄρος, Ἐκδόσεις «Παρουσία», Σειρὰ Δευτέρα, ἀριθμ. 6, Καβάλα 1995, σσ. 57-63.

33. Τὸ ἰδιόγραφο ἀπὸ τὸ Μητροπολίτη Γράμμα πρὸς τοὺς Πανοσιολογιωτάτους Ἐπιτρόπους τῆς Ἱ. Βασιλικῆς καὶ Πατριαρχικῆς Μονῆς Σταυρονικήτα ἐξαπελύθη ἀπὸ τῆς Μαριῆς μέ ἀρ. πρωτ. 519/20 Ὀκτωβρίου 1925. Καὶ τοῦτο τὸ λυτὸ ἔγγραφο ἔθεσε ὑπ' ὄψη μας ὁ εὐγενὴς φίλος Γ. Αὐγουστίδης.

ἀνοικοδόμησι καὶ ἴδρυσιν ναῶν καὶ στήν ἀσκησὴ τῆς χριστιανικῆς εὐποιᾶς καὶ κοινωνικῆς προσφορᾶς.

Κατὰ τὸ δημοσίευμα ποῦ ἀναφέρεται στὸ ἔτος 1932 καὶ ἀφορᾷ ἀσφαλῶς καὶ στὰ προηγούμενα ἔτη, μέ τὴν προσωπικὴν του μέριμνα καὶ «δαπάναις τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν Θάσου, διεκοσμήθη ἐσωτερικῶς ὁ μητροπολιτικὸς ναὸς, ἐπίκειται δὲ καὶ ἡ μεγέθυνσις αὐτοῦ, ὡς καὶ ἡ ἀνέγερσις ναοῦ ἐν Λιμεναρίοις. Ἐπίσης φροντίδι τοῦ σεβ. Μητροπολίτου καὶ διὰ συνδρομῶν αὐτοῦ τε καὶ τῶν χριστιανῶν ἐπεσκευάσθησαν τὰ τε κελία καὶ ὁ ναὸς τοῦ ἡσυχαστηρίου τοῦ Ἁγ. Ἀθανασίου, γενναίως βοηθησάσης τῆς εὐσεβοῦς κυρίας Δόμνας Γρηγοριάδου, ὡς καὶ τὰ παρεκκλήσια τοῦ Ἁγ. Χαλαράμπους καὶ τοῦ Ἁγ. Νικολάου ἐν Παναγίᾳ, ὁ ναὸς τοῦ Ἁγ. Θεολόγου καὶ τὸ ἐξωκκλήσιον τοῦ Προφ. Ἡλίου ἐν Θεολόγῳ, τὰ κελία τοῦ ἡσυχαστηρίου τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος ἐν Μι. Καζαβητιῳ, ἐπεξετάθη δὲ καὶ διεσκευάσθη καταλλήλως ὁ ἐνοριακὸς ναὸς τῆς κοινότητος Καλλιωράχης καὶ ἀνηγέρθη τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Ἁγ. Χαλαράμπους ἐν τῇ κοινότητι Ἁγ. Γεωργίου, διεκοσμήθη καταλλήλως καὶ ὁ ναὸς τῆς κοινότητος Μαριῶν καὶ ἐπεσκευάσθησαν τὰ ἐτοιμόρροπα κτίρια τὰ ἀποδοθέντα εἰς τὰς ἐκκλησίας τῆς κοινότητος Κάστρου-Λιμεναρίων, ἀποφέροντα ἤδη ἱκανὸν εἰσόδημα εἰς τὸ ταμεῖον τῶν ναῶν αὐτῆς». Κατὰ τὸ χρόνον τῆς παρουσίας τοῦ Γεωργίου στή Θάσο, «τὴν παντελῆ ἔλλειψιν φιλανθρωπικῶν καθιδρυμάτων», —ἀναφέρεται στὸ ἴδιο δημοσίευμα— ἀναπληρῶνει τὸ προσωπικὸν του ἐνδιαφέρον «διὰ τοὺς πενεστέρους τῶν κατοίκων τῆς νήσου».

Πιά κάποια μοναχὴ, ἡ ὁποία ἐξυπηρετοῦσε τὸ Μετόχι τῆς Μονῆς Σταυρονικήτα Ἁγίου Ὁρους τῶν Μαριῶν³² καὶ τὴν ὁποίαν διατάσσει νὰ διαμένει στήν οἰκίαν της στὸ χωριὸν Μαριές, μέ ἰδιόγραφον Γράμμα του πρὸς τοὺς Ἐπιτρόπους τῆς ἀγιορειτικῆς Μονῆς συνιστᾷ: «Ἐπειδὴ ἡ ὑμετέρα Σεβασμία Μονὴ ὑπόχρεως ἐστὶν εἰς τὴν παροχὴν τῆς διατροφῆς αὐτῆς, παρακαλοῦμεν, ὅπως διατάξητε τὸν ἐνταῦθα ὑμέτερον ἀντιπρόσωπον, ἵνα ἀποστέλλῃ τὰ ἐξοδα τῆς διατροφῆς καὶ ἐνδύσεως αὐτά, καθά, ὡς πληροφοροσόμεθα, εἶναι διατεθειμένη καὶ ἡ ὑμετέρα σεβασμία Μονή»³³. Ἀλλὰ καὶ ὅταν πρὸ τοῦ Ἰουνίου τοῦ 1929 «ἀπε-

τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Πράξεως τοῦ 1928, περὶ τῆς διοικήσεως τῶν ἱερῶν Μητροπόλεων τῶν Νέων Χωρῶν. Κατ' αὐτόν, «Διὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Πατριαρχικῶν Ἐπαρχιῶν ἀποστέλλουσιν ὡσαύτως κατ' ἔτος πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἀντίγραφον τῶν πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἑλλάδος τακτικῶν ἐτησίων ἐκθέσεων αὐτῶν, περὶ τῆς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αὐτῶν ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως», βλ. Αἱ Συνοδικαὶ Ἐγκύκλιοι, ἔκδ. Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθῆναι 1955, τ. Α', σ. 503.

32. Πιά τὸ Μετόχι αὐτὸ βλ. Δημητρίου Στρατή, Τὸ νησί τῆς Θάσου καὶ τὸ Ἅγιον Ὄρος, Ἐκδόσεις «Παρουσία», Σειρὰ Δευτέρα, ἀριθμ. 6, Καβάλα 1995, σσ. 57-63.

33. Τὸ ἰδιόγραφο ἀπὸ τὸ Μητροπολίτη Γράμμα πρὸς τοὺς Πανοσιολογιωτάτους Ἐπιτρόπους τῆς Ἱ. Βασιλικῆς καὶ Πατριαρχικῆς Μονῆς Σταυρονικήτα ἐξαπελύθη ἀπὸ τίς Μαριές μέ ἀρ. πρωτ. 519/20 Ὀκτωβρίου 1925. Καὶ τοῦτο τὸ λυτὸ ἔγγραφο ἔθεσε ὑπ' ὄψη μας ὁ εὐγενὴς φίλος Γ. Αὐγουστίδης.

βίωσεν ὁ ἱερεὺς Κυριακὸς Μεταξενιάδης, ἐγκαταλιπὼν πέντε τέκνα καὶ πρεσβυτέραν πάσχουσαν», ἀποστέλλει ἔγγραφο πρὸς τὴν Ἱερὰ Σύνοδο καὶ «παρκαλεῖ νὰ ἀποσταλῇ χρηματικὸν τι ποσόν»³⁴. Μεταφέρουμε, ἀκόμα, ὅσα στό προαναφερθέν δημοσίευμα σχετικά μέ τὴν ἀγωνιώδη φιλόνηθη προσπάθεια τοῦ Μητροπολίτου ἀναφέρονται: «Διὰ τὴν παντελῆ ἔλλειψιν φιλονηθῶν καθιδρυμάτων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Θάσου ἢ ἀνακούφιση τῶν πενεστέρων ἐκ τῶν κατοίκων τῆς νήσου γίνεται συστάσει τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Θάσου κ. Γεωργίου ὑπὸ τῶν ταμείων τῆς ἐκκλησίας κατὰ τὰς μεγάλας τοῦ ἔτους ἑορτάς, ἀναλόγως τῶν πόρων τῶν ἱερῶν ναῶν, ἅμα δὲ τῇ ἐκρήξει τῆς κρίσεως καὶ ἐν τῇ νήσῳ ἢ Α. Σ. περιελθοῦσα μετὰ τῶν λοιπῶν ἀρχῶν τῆς νήσου τὴν μικρὰν ἀγορὰν τῆς ἔδρας αὐτῆς πρὸς συλλογὴν ἐράνων διένειμε βοηθήματα εἰς 80 περίπου ἀπόρους οἰκογενείας, συνέστησε δὲ καὶ ἄλλας ἐραδικὰς ἐπιτροπὰς εἰς τὰ λοιπὰ χωρία, τὸ αὐτὸ δ' ἔπραξεν ὁ σεβ. Μητροπολίτης πρὸς συλλογὴν ἐράνων ὑπὲρ τῶν σεισμοπαθῶν καὶ τῶν πλημυροπαθῶν, προσπαθείας δὲ συντόνους καταβάλλει πρὸς ἀνασύστασιν φιλοπώχου ἀδελφότητος κυριῶν καὶ δεσποινίδων»³⁵.

δ. Δηλωτικὸ τῆς εὐρύτερης κοινωνικῆς δραστηριότητάς του εἶναι καὶ τὰ ἀκόλουθα μαρτυρούμενα: «Ὁ σεβ. Μητροπολίτης διὰ προσωπικῆς ἐνεργείας παρὰ τῇ ἱερᾷ μονῇ Βατοπεδίου ἐπέτυχε παρὰ τῶν φιλομούσων προϊσταμένων αὐτῆς δωρεὰν κτιρίου ἀξίας δοχ. 500.000 πρὸς τὴν κοινότητα Λιμένος, ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς σχολικὸν κτίριον»³⁶. Ἐπίσης, μέ τίς παροτρύνσεις τοῦ σεβ. Μητροπολίτου, «τεθέντος ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀρχῶν τῆς νήσου καὶ τῶν κατοίκων τῆς ἔδρας αὐτοῦ, λαβόντος αὐτοπροσώπως τὴν σκαπάνην καὶ τὸ πτυάριον καὶ παραδειγματίσαντος οὕτω τοὺς χριστιανούς, κατωρθώθη τῇ προθύμῳ πάντων συμπράξει νὰ ἀποξηρανθῶσι παντελῶς τὰ οὐχὶ εὐάριθμα ἐλώδη μέρη τῆς μητροπολιτικῆς ἔδρας»³⁷.

Ὁ Μητροπολίτης ἐπιστατεῖ γιὰ τὴν κανονικὴ τάξη, ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴν ἠθικὴ συμπεριφορὰ τῶν μελῶν τοῦ ποιμνίου του, ἰδιαίτερα δὲ τῶν κληρικῶν καὶ μοναχῶν. Εὐρισκόμενος στὶς Μαριές, ὅταν πληροφορήθηκε τὴ διαμονὴ κάποιου μοναχῆς στό ἐκεῖ ἀγιορειτικὸ Σταυρονικητιανὸ Μετόχι, διέταξε ἀμέσως

34. Βλ. Βιβλίον Πρακτικῶν Ἱερᾶς Συνόδου. Περίοδος ΟΕ', Συνεδρία νῆ τῆς 8ης Ἰουνίου 1929, «ἀπεφασίσθη νὰ ἀνακοινωθῇ τῷ Σ. Θάσου ὅτι δέον νὰ ἐξοικονομηθῇ τοῦτο ἐκ τῶν Ναῶν τῆς περιφέρειας αὐτοῦ».

35. Περιοδικὸν «Ἐκκλησία», δ.π.

36. Ὁ.π. Πρόκειται γιὰ τὸ ἐπιβλητικὸ μετοχιακὸ οἶκημα ποῦ λειτούργησε ὡς σχολεῖο καὶ στό ἰσόγειό του ἐστῆγασε τὸ πρῶτο Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο Θάσου (βλ. Χ. Κουκούλη-Χρυσανθάκη, *Θασιανά*, τ.12(2001-2003), σ. 365. Βλ. καὶ εἰς *Δημητρίου Στρατῆ*, δ.π., σσ. 71-77 καὶ στήν ὑπόσημ. ἀριθμ. 56. Κατὰ τὸ Περιοδικὸ «Ἐκκλησία» τὸ οἶκημα δὲν ἀπαλλοτριώθηκε, ἀλλὰ δωρήθηκε ἀπὸ τὴ Μονὴ Βατοπεδίου μέ τὴ μεσολάβηση τοῦ Μητροπολίτου.

37. «Ἐκκλησία», δ.π.

τὴν ἀπ' αὐτὸ ἀπομάκρυνσὴ τῆς «διὰ τὸ ἀηθές καὶ ἀντικανονικόν», ὅπως ὁ ἴδιος γράφει στό πρὸς τοὺς Ἐπιτρόπους τῆς Μονῆς Γράμμα του, ἐκφράζει δὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι οἱ ἀρμόδιοι τῆς Μονῆς θά διατάξουν καὶ ἐκείνοι τὰ δέοντα «πρὸς ἄρσιν τοῦ σκανδάλου»³⁸. Ἐπτὰ χρόνια μετὰ ἀπευθύνεται καὶ πάλι πρὸς τοὺς ὁσιολογιωτάτους Ἐπιτρόπους τῆς ἴδιας Μονῆς, στοὺς ὁποίους γνωρίζει τὰ καταγγελλόμενα στὴν ἱερά Μητρόπολη, ὅτι δηλ. «ὁ ἐν τῷ ὑμετέρῳ Μετοχίῳ, τῷ ὄντι ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς κοινότητος Μαριῶν τῆς ἡμετέρας Θεοσώστου, παραμένων μοναχὸς Ν., ὁ ὁποῖος ἐπιλαθόμενος τῆς κλήσεως αὐτοῦ» συμπεριφέρεται «παρανόμως καὶ ἐκθέσμως ... γενόμενος οὕτω παραίτιος σκανδάλου τῶν ἡμετέρων χριστιανῶν». Καὶ συνεχίζει μὲ αὐστηρότητα καὶ διάκριση: «παρακαλοῦμεν θεομῶς, ὅπως διὰ τινος τρόπου καταλλήλου καὶ ἐλκυστικῆς, ὃν ὑμεῖς γνωρίζετε, ἀνακαλέσητε αὐτὸν πάραντα μέχρι τέλους τοῦ παρόντος μηνός, ἵνα μὴ ἐξεντελίζηται τὸ σχῆμα, καθόσον, ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, παρελθούσης ἀπράκτου τῆς προθεσμίας ταύτης, θά εὐρεθῶμεν εἰς τὴν δυσάρεστον θέσιν νά τὸν ἀπομακρύνωμεν ἐντεῦθεν βία διὰ τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς, τοῦθ' ὅπερ ἀπευχόμεθα»³⁹.

Αὐτά, λοιπόν, γιὰ αἰωνία τιμὴ καὶ ἀγαθὴ μνήμη τοῦ ἀοιδίμου ἀπὸ Προικονήσου Μητροπολίτου Θάσου Γεωργίου, ἀκολούθως Μητροπολίτου Παραμυθίας καὶ ἐν τέλει Δράμας, ὁ ὁποῖος, ὅπου ἡ Ἐκκλησία τὸν κατέστησεν λειτουργὸν καὶ ποιμένα, ἐργάσθηκε ἄοκνα, διακρινόμενος παντοῦ καὶ πάντοτε «ἐπ' ἀρετῇ καὶ συνέσει»⁴⁰.

Δ'.

α. Ἡ μετάθεση τοῦ Γεωργίου ἀπὸ τῆς μητρόπολης Θάσου σὲ ἄλλη μονίμη ἦταν ἀναμενόμενη. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐπαρχία Θάσου, ἀποσπασθεῖσα ἀπὸ τῆς μητρόπολης Μαρωनीας, εἶχε προσωρινὴ καὶ προσωποπαγὴ ὑπόσταση ἀπὸ τότε πού ιδρύθηκε καὶ καταργητέα⁴¹. Ὁ δὲ Μητροπολίτης τῆς, ὅταν καθ' οἰονδήποτε τρόπο θά ἐχίρειε κάποια ἐκ τῶν διατηρητέων, θά μετετίθετο στὴ χηρεύουσα, ὅπως εἶχε συμφωνηθεῖ μεταξύ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ὅπως σαφέστατα ὄριζε ἡ Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Πράξις τοῦ 1928 περὶ τῆς διοικητικῆς ὑπαγωγῆς

38. Βλ. περὶ τοῦ Γράμματος, ὑποσημ. ἀριθμ. 13 τῆς παρούσης.

39. Καὶ τὸ ἔγγραφο τοῦτο μὲ ἀριθμ. Πρωτ. 191/ 15 Φεβρουαρίου 1932 ἐστάλη ἀπὸ τῆς Θάσου χαρακτηριστικῶς ὡς «ἐπεῖγον λίαν», ἔθεσε δὲ σὲ ἀντίγραφο ὑπ' ὄψη μας ὁ ἀγαπητὸς κ. Γ. Αὐγουσιδῆς.

40. Βλ. Νεκρολογία τοῦ Δράμας Γεωργίου (†) στό περιοδικόν «Ἐκκλησία», τ. (1958), σ. 413, ὅπου συνεπτυγμένα δημοσιεύεται ἡ βιογραφία του.

41. Βλ. Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Ἐγκύκλιος τῆς 6ης Νοεμβρίου 1928. Πρὸβλ. ἐπίσης καὶ ἀπόφασις τῆς 21 Ὀκτωβρίου 1931 τῆς Ι. Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας περὶ διατηρητέων καὶ καταργητέων Ἱ. Μητροπόλεων τῶν Ν. Χωρῶν. Μεταξὺ τῶν δευτέρων καὶ ἡ Θάσος (Ἀρχεῖον Ἱερᾶς Συνόδου Ἐκκλ. τῆς Ἑλλάδος).

των ιερών Μητροπόλεων των Νέων Χωρών εις τήν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος⁴².

Ἀνεξάρτητα ἀπό τήν προσωρινότητα τῆς μητροπόλεως Θάσου, ὁ Μητροπολίτης, ὅπως ἐπισημάναμε στό Ἱστορικό Ἀρχεῖο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐνδιαφέρεται νά καταστῆ βιώσιμη μητρόπολη, ὅσον χρόνον διατηρεῖται. Ὡς μέλος τῆς «Ἐπιτροπῆς διαρρυθμίσεως τῶν ὁρίων τῶν ἐπαρχιῶν τῶν Ν. Χωρῶν καί ἐπὶ τοῦ ὁρισμοῦ τῶν μονίμων καί προσωρινῶν τοιούτων» στό σωζόμενον Αὐτῶν Πρακτικό τῆς Ἐπιτροπῆς (28 Νοεμβρίου 1929), ἐφ' ὅσον τοποθετεῖται ὡς βάση τῶν διαρρυθμίσεων τό κριτήριον τοῦ πληθυσμοῦ, γιά μέν τίς μόνιμες οἱ 50 χιλιάδες καί ἄνω, γιά δέ τίς προσωρινές οἱ 25 χιλιάδες καί ἄνω, γιά τή Θάσο, πού τότε πληθυσμό εἶχε 11.200, «τελείως ἀνεπαρκῆ», ἀποφασίσθηκε νά προταθῆ στήν Ἱεραρχία «τό τμήμα Νέστου τῆς Μητροπόλεως Καβάλας νά προσαρτηθῆ εἰς τήν Θάσον. Ὅταν δέ καταργηθῆ ἡ Μητρόπολις Θάσου, ἡ νῆσος νά προσαρτηθῆ εἰς τήν μητρόπολιν Μαρωονείας πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἀπαιτουμένου ἀριθμοῦ αὐτῆς ἐξ ἧς ἀπεσπάσθη»⁴³. Βεβαίως ἡ πρόταση αὐτή δέν ὑλοποιήθηκε ποτέ.

Κατά μῆνα Σεπτέμβριον τοῦ 1932, ὕστερα ἀπό τήν προηγηθεῖσα κανονική παραίτηση τοῦ Παραμυθίας, Φιλιατῶν καί Γηρομερίου Ἀθηναγόρου, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῶν Ἀθηνῶν ἀποφάσισε νά μεταθέσῃ τό Γεώργιο στή διατηρητέα αὐτή μητρόπολη, ἐπειδή κατεῖχε τήν καταργητέα μητρόπολη Θάσου. Μετά τή μετάθεσίν του τελέσθηκε τό «μικρὸν μήνυμα» στό Συνοδικό καί ἀμέσως τό «μέγα μήνυμα» στόν ἱερό ναό τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου⁴⁴, ἀφοῦ προηγουμένως «τηλεγραφικῶς παρεκλήθη ὁ ἐψηφισμένος σεβ. Μητροπολίτης Παραμυθίας, Φιλιατῶν καί Γηρομερίου, ἵνα ἐπισπεύσῃ τήν ἀφίξιν αὐτοῦ»⁴⁵ ἀπό τή Θάσο στήν Ἀθήνα.

Μετά τήν ἐκλογή ὁ Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χρυσόστομος ἔσπευσε νά γνωρίσῃ μέ τό ὑπ' ἀριθμ. 241/21 Ὀκτωβρίου 1932 ἔγγραφόν του πρὸς τόν Πατριάρχη Φώτιον Β' τή μετάθεση καί ἐκεῖνος ν' ἀπαντήσῃ ὅτι περιχαρῆς ἀποδέχεται τό γεγονός, διότι ἡ μετάθεση ἔγινε «συμφώνως τῇ ὑπ' ἀριθμ. 4427 Πατριαρχικῇ καί Συνοδικῇ Ἐγκυκλίῳ καί τῷ Κατα-

42. Κατά τόν Ε' ὄρο τῆς προαναφερθείσης Πατριαρχικῆς καί Συνοδικῆς Πράξεως τοῦ 1928 ἀπαγορεύονται γενικῶς αἱ ἀρχιερατικαὶ μεταθέσεις ἀπό ἐπαρχίας εἰς ἐπαρχίαν, ἀλλὰ σαφέστατα ὀρίζεται ὅτι «προσωρινῶς, μόνον τό γε νῦν, ἐφ' ὅσον εἰσέτι ὑπάρχουσι ἐν Ἑλλάδι διαθέσιμοι πρόσφυγες ἀρχιερεῖς, ἢ πλήρωσις χηρευούσης τινὸς μονίμου Μητροπόλεως τοῦ ἐν Ἑλλάδι Πατριαρχικοῦ κλίματος δύναται διενεργεῖσθαι ἀπόφασιν τῆς ἐν Ἀθήναις Ἱερᾶς Συνόδου, δι' ἀποκαταστάσεώς τινος ἐκ τῶν προσφύγων τούτων ἀρχιερέων, ἢ διὰ μεταθέσεως ἀρχιερέως κατέχοντος προσωρινήν μητροπολιτικὴν ἔδραν...». Βλ. Αἱ Συνοδικαὶ Ἐγκύκλιοι, ὁ.π., σελ. 503.

43. Τά δύο αὐτά Πρακτικά τῆς Ἐπιτροπῆς σώζονται στό Ἀρχεῖο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καί στό Φάκελο τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καί Θάσου.

44. Περιοδικό «Ἐκκλησία», ὁ.π., σελ. 404.

45. Ὁ.π., σ. 405.

στατικῶ Νόμῳ τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἄτε προσωρινῆς οὔσης, κατηγορηθείσης καὶ συγχωνευθείσης μετὰ τῆς ἐξ ἧς ἀπεσπίασθη Μητροπόλεως Μαρωνείας»⁴⁶. Τό ἐκ τῶν Γραμμιάτων τούτων συναγόμενο εἶναι ὅτι μέ συνέπεια ἐφαρμόζονταν τά «συμπεφωνημένα», μεταξύ τῆς Μητροῦς Ἐκκλησίας, τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως καί τῆς θυγατρὸς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

β. Τὴν περὶ μεταθέσεως τοῦ Θάσου Γεωργίου στὴ μητρόπολη Παραμυθίας μέ συνοδική ἀπόφαση ἀκολούθησε ἡ ἀπόφαση περὶ τῆς καταργήσεως τῆς Μητροπόλεως Θάσου καί τῆ συγχώνευσίς τῆς ὅχι μέ ἐκείνη τῆς Μαρωνείας, ἀλλὰ μέ τὴν ἰ. μητρόπολη Λήμνου⁴⁷. Ἄμεση ὑπῆρξε ἡ ἀντίδραση τῶν κατοίκων τῆς νήσου. Ὁ Πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου Κοινοτήτων τῆς Θάσου ἀπευθύνεται πρὸς τὴ Γενική Διοίκηση Θράκης τηλεγραφικῶς, ἀναφέροντας ὅτι «Λαὸς Θάσου πληροφορηθεὶς μετάθεσιν λαοφιλεστάτου μητροπολίτη μας, κατάργησιν Μητροπόλεως, προσάρτησιν Λήμνου, θλιβόμενος βαθύτατα ὑποβάλλει παράκλησιν ἀναστολῆς ἐκτελέσεως ἀποφάσεως Συνόδου. Περιπτώσει ἐμμονῆς συνόδου περὶ μεταθέσεως παρακαλεῖ μετατεθῆ οὔτος ἐπαρχίαν ἀνωτέραν Παραμυθίας καὶ προσαρτηθῆ Θάσος εἰς Καβάλαν ἢ Μαρωνείαν»⁴⁸.

Ὁ Ὑπουργὸς Γενικὸς Διοικητῆς Θράκης Φλωριᾶς τηλεγραφεῖ (13-9-1932) στό Ὑπουργεῖο Παιδείας καί στό πολιτικὸ Γραφεῖο τοῦ Πρωθυπουργοῦ, παρακαλῶν «ἀναστολὴν ληφθείσης ἀποφάσεως τῆς Συνόδου, δεδομένου ὅτι ἀπαιτεῖται παραμονὴ Μητροπολίτου Θάσου διὰ καθησύχασιν λαοῦ μὴ ἐπιθυμοῦντος ὑπαχθῆ Λήμνον»⁴⁹ καί μέ ἔγγραφό του (ἀριθ. Πρωτ. 41073/19-9-1932) πρὸς τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας καί Θρησκευμάτων προσθέτοντας, «ἐν περιπτώσει δὲ καταργήσεως τῆς αὐτόθι Μητροπόλεως, προσαρτηθῆ αὕτη εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Καβάλας, διότι καὶ διοικητικῶς ἡ Θάσος ὑπάγεται εἰς τὴν Καβάλαν καὶ ἡ γεωγραφικὴ θέσις τῆς νήσου συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς προσαρτήσεως αὐτῆς εἰς Καβάλαν καὶ οὐχὶ εἰς Λήμνον»⁵⁰.

Τελικὰ, ἡ Θάσος ἐπανέρχεται στὴ μητρόπολη Μαρωνείας, ἀπὸ τὴν ὁποία

46. Μητροπολίτου Σεβαστείας Δημητρίου Κ. Κομματᾶ, ὁ.π., σελ. 118 καὶ τό Π. Γράμμα εἰς Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν (τῆς 9ης Νοεμβρίου 1932) στή σ. 198.

47. «Ἐκκλησία» Γ (1932), σ. 319: «Ἡ Ἱ. Σύνοδος ἀπεφάσισεν ὡσαύτως, ὅπως ἡ καταργηθεῖσα Ἱ. Μητρόπολις Θάσου συγχωνευθῆ εἰς τὴν Ἱ. μητρόπολιν Λήμνου». Τό ἀπροσδόκητο τοῦτο προέκυψε γιὰ λόγους ἐνισχύσεως τῆς μικρᾶς μητροπόλεως Λήμνου, ἀπόφαση πού ἀμέσως ἐγκαταλείφθηκε.

48. Ἀρχεῖο Ἱερᾶς Συνόδου, Φάκελος Μητροπόλεως Φ.Ν.Θ., ὅπου τὸ δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο τοῦ ὑπ' ἀριθ. 74 τηλεγραφήματος τοῦ Προέδρου Ἀριστοτέλους Νικολέρη.

49. Ὁ.π. Τὸ πρωτότυπο τηλεγράφημα μέ ἀριθμ. Πρωτ. 10223/ 15.9.32, τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τοῦ Πρωθυπουργοῦ πού στάλθηκε, μαζί μέ ἔγγραφο αὐτοῦ τοῦ Γραφείου στὴν Ἱ. Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας καί Θρησκευμάτων.

50. Ὁ.π. Τὸ ἔγγραφο ἔχει ἀριθμ. Πρωτ. 41073/ 19.9.1932 καὶ ὑπογράφεται ἀπὸ τὸν ἀναπληρωτὴ Γενικό Διοικητή.

είχε αποσπασθεί, σύμφωνα με τὰ ἐπίσημα κείμενα καί τίς ἀποφάσεις.

γ. Μεταξύ τῶν σπουδαιότερων σταθερῶν κριτηρίων γιά τήν ὑπαγωγή μικρῶν ἐκκλησιαστικῶν περιφερειῶν σέ μόνιμες Μητροπόλεις ἦταν ἡ ἄμεση ἐξυπηρέτηση τῶν χριστιανῶν σέ συνδυασμό μέ τήν ἤδη διαμορφωμένη πολιτική διοίκηση (Νομαρχίες).

Ἡ προσπάθεια ὑπαγωγῆς τῆς Θάσου, ἐπαρχίας τοῦ Νομοῦ Καβάλας, στή μητρόπολη Φιλίππων καί Νεαπόλεως ἄρχισε ἀμέσως μετά ἀπό τήν κατάργησή της ὡς Μητροπόλεως, καί δικαιολογημένα ἐκαλλιεργεῖτο. Ὅργανωμένα δέ ἐκδηλώνεται κατά τήν περίοδο τῆς χηρείας τοῦ μητροπολιτικοῦ θρόνου τῆς Κομοτηνῆς καί Θάσου, τοποτηρητῆς τῆς ὁποίας εἶχε ὀρισθεῖ ὁ καί Συνοδικός τότε, μητροπολίτης Φιλίππων καί Νεαπόλεως Χρυσόστομος (1953).

Στό Φάκελο τῆς μητροπόλεως Φιλίππων τοῦ Ἱστορικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διασώζονται ἀρκετά ἔγγραφα, πού συνθέτουν τήν ἱστορία τοῦ ζητήματος, καί προβάλλουν τούς πρωταγωνιστές του καί τούς ἐνδιαφερομένους Μητροπολίτες.

Πρωτοπόρος στήν προσπάθεια τῆς ὑπαγωγῆς τῆς Θάσου στή Μητρόπολη Φιλίππων ἀναδεικνύεται ὁ Σύνδεσμος Κοινοτήτων Θάσου. Ἀπευθύνεται διά τοῦ Προέδρου του πρῶτα στόν Πρόεδρο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν Σπυρίδωνα⁵¹, ζητώντας νά εἰσηγηθεῖ στή Διαρκῆ Σύνοδο «ὄ,τι δεῖ», διότι «ἔζησε εἰς τὰ μέρη αὐτὰ καί εἶναι εἰς θέσιν νά ἐκτιμῆσθαι τὸ βάσιμον τῆς αἰτήσεως»⁵², καί ἔπειτα πρὸς τὸ Νομάρχη Καβάλας γιά τή συνηγορία του ὑπὲρ τοῦ αἰτήματος⁵³. Ἀκολουθοῦν ἡ Τοπικὴ Ἐνωση Δήμων καί Κοινοτήτων Νομοῦ Καβάλας, ἡ ὁποία μέ ἔγγραφο της πρὸς τήν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί τὸ Ὑπουργεῖο Ἐθνικῆς Παιδείας καί Θρησκευμάτων, τοποθετεῖται ὑπὲρ «τοῦ δικαίου καί λογικοῦ» αἰτήματος⁵⁴, καί ἡ Νομαρχία Καβάλας ὁμοίως πρὸς τήν Ἱερά Σύνοδο⁵⁵.

Τὰ προσαγόμενα ἀπό ὅλους ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τῆς ὑπαγωγῆς τῆς Θάσου στή Μητρόπολη Φιλίππων συνοψίζονται στά ἀκόλουθα δύο: i. «Ἡ νῆσος Θάσος ὑπάγεται διοικητικῶς, ἀστυνομικῶς, δικαστικῶς κλπ. εἰς τὸν νομὸν Κα-

51. Ὁ.π., ἔγγραφο ὑπ. ἀριθ. Πρωτ. 20/17.1.1953, ὑπογεγραμμένο ἀπὸ τὸν Πρόεδρο τοῦ Συνδέσμου Ν. Καζανίδη. Ἱστορικὸ Ἱερᾶς Συνόδου, Φάκελος Μητροπόλεως Φιλίππων.

52. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Σπυρίδων ὑπηρετήσε στήν Καβάλα ἐπὶ πενταετίαν (1901-1905) ὡς Ἀρχιμανδρίτης- Ἀρχιερατικός Ἐπίτροπος τοῦ Ξάνθης καί ὅπως ἦταν ἐπόμενο εἶχε προσωπικὴ γνώμη καί ἀντίληψη τῶν πραγμάτων. Βλ. Μητρ. Φιλίππων Ν.Θ. Προκοπίου, Ἡ Ἐκπαίδευσις εἰς τὴν Καβάλαν καί ἡ ἀνέγερσις τοῦ Παρθεναγωγείου αὐτῆς (1896-1915), εἰς Πρακτικά Α' Τοπικοῦ Συμποσίου, Ἡ Καβάλα καί ἡ Περιοχὴ της, Θεσσαλονίκη 1980, σ. 37.

53. Ὁ.π., ἔγγραφο ὑπ' ἀριθ. Πρωτ. 19/17.1.1953.

54. Ὁ.π., ἔγγραφο ἀριθ. Πρωτ. 7/ 21.1.1953.

55. Ὁ.π., Ὁ Νομάρχης Καβάλας Α. Παπαρηγόπουλος μέ τὸ ὑπ' ἀριθ. Πρωτ. 1586/20.1.1953, διαβιβάζοντας τὸ ἔγγραφο τῆς Ἐνώσεως Κοινοτήτων Θάσου, ὑποστηρίζει τὸ αἰτήμα τους.

είχε αποσπασθεί, σύμφωνα με τά επίσημα κείμενα καί τίς αποφάσεις.

γ. Μεταξύ τών σπουδαιότερων σταθερών κριτηρίων γιά τήν ύπαγωγή μικρών ἐκκλησιαστικῶν περιφερειῶν σέ μόνιμες Μητροπόλεις ἦταν ἡ ἄμεση ἐξυπηρέτηση τών χριστιανῶν σέ συνδυασμό μέ τήν ἤδη διαμορφωμένη πολιτική διοίκηση (Νομαρχίες).

Ἡ προσπάθεια ύπαγωγῆς τῆς Θάσου, ἐπαρχίας τοῦ Νομοῦ Καβάλας, στή μητρόπολη Φιλίππων καί Νεαπόλεως ἄρχισε ἀμέσως μετά ἀπό τήν κατάργησή της ὡς Μητροπόλεως, καί δικαιολογημένα ἐκαλλιεργεῖτο. Ὅργανωμένα δέ ἐκδηλώνεται κατά τήν περίοδο τῆς χηρείας τοῦ μητροπολιτικοῦ θρόνου τῆς Κομοτηνῆς καί Θάσου, τοποτηρητῆς τῆς ὁποίας εἶχε ὀρισθεῖ ὁ καί Συνοδικός τότε, μητροπολίτης Φιλίππων καί Νεαπόλεως Χρυσόστομος (1953).

Στό Φάκελο τῆς μητροπόλεως Φιλίππων τοῦ Ἱστορικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διασώζονται ἀρκετά ἔγγραφα, πού συνθέτουν τήν ἱστορία τοῦ ζητήματος, καί προβάλλουν τούς πρωταγωνιστές του καί τούς ἐνδιαφερομένους Μητροπολίτες.

Πρωτοπόρος στήν προσπάθεια τῆς ύπαγωγῆς τῆς Θάσου στή Μητρόπολη Φιλίππων ἀναδεικνύεται ὁ Σύνδεσμος Κοινοτήτων Θάσου. Ἀπευθύνεται διά τοῦ Προέδρου του πρῶτα στόν Πρόεδρο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν Σπυρίδωνα⁵¹, ζητώντας νά εἰσηγηθεῖ στή Διαρκῆ Σύνοδο «ὄ,τι δεῖ», διότι «ἔζησε εἰς τὰ μέρη αὐτὰ καί εἶναι εἰς θέσιν νά ἐκτιμήσῃ τὸ βάσιμον τῆς αἰτήσεως»⁵², καί ἔπειτα πρὸς τὸ Νομάρχη Καβάλας γιά τή συνηγορία του ὑπὲρ τοῦ αἰτήματος⁵³. Ἀκολουθοῦν ἡ Τοπικὴ Ἐνωση Δήμων καί Κοινοτήτων Νομοῦ Καβάλας, ἡ ὁποία μέ ἔγγραφο της πρὸς τήν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί τὸ Ὑπουργεῖο Ἐθνικῆς Παιδείας καί Θρησκευμάτων, τοποθετεῖται ὑπὲρ «τοῦ δικαίου καί λογικοῦ» αἰτήματος⁵⁴, καί ἡ Νομαρχία Καβάλας ὁμοίως πρὸς τήν Ἱερά Σύνοδο⁵⁵.

Τά προσαγόμενα ἀπό ὄλους ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τῆς ύπαγωγῆς τῆς Θάσου στή Μητρόπολη Φιλίππων συνοψίζονται στά ἀκόλουθα δύο: i. «Ἡ νῆσος Θάσος ὑπάγεται διοικητικῶς, ἀστυνομικῶς, δικαστικῶς κλπ. εἰς τὸν νομὸν Κα-

51. Ὁ.π., ἔγγραφο ὑπ. ἀριθ. Πρωτ. 20/17.1.1953, ὑπογραφόμενο ἀπὸ τὸν Πρόεδρο τοῦ Συνδέσμου Ν. Καζανίδη. Ἱστορικό Ἱερᾶς Συνόδου, Φάκελος Μητροπόλεως Φιλίππων.

52. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Σπυρίδων ὑπηρέτησε στήν Καβάλα ἐπὶ πενταετίαν (1901-1905) ὡς Ἀρχιμανδρίτης- Ἀρχιερατικός Ἐπίτροπος τοῦ Ξάνθης καί ὅπως ἦταν ἐπόμενο εἶχε προσωπική γνώμη καί ἀντίληψη τῶν πραγμάτων. Βλ. Μητρ. Φιλίππων Ν.Θ. Προκοπίου, Ἡ Ἐκπαίδευσις εἰς τὴν Καβάλαν καί ἡ ἀνέγερσις τοῦ Παρθεναγωγείου αὐτῆς (1896-1915), εἰς Πρακτικά Α' Τοπικοῦ Συμποσίου, Ἡ Καβάλα καί ἡ Περιοχὴ της, Θεσσαλονίκη 1980, σ. 37.

53. Ὁ.π., ἔγγραφο ὑπ' ἀριθ. Πρωτ. 19/17.1.1953.

54. Ὁ.π., ἔγγραφο ἀριθ. Πρωτ. 7/ 21.1.1953.

55. Ὁ.π., Ὁ Νομάρχης Καβάλας Α. Παπαρηγόπουλος μέ τὸ ὑπ' ἀριθ. Πρωτ. 1586/20.1.1953, διαβιβάζοντας τὸ ἔγγραφο τῆς Ἐνώσεως Κοινοτήτων Θάσου, ὑποστηρίζει τὸ αἶτημά τους.

βάλας» καὶ ἀποτελεῖ «ἀναπόσπαστον σχεδὸν τμήμα τῆς ὅλης οἰκονομικῆς, πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς τοῦ Νομοῦ» καὶ ii. Ἡ Θάσος ἀπέχει «δύο σχεδὸν ὥρας ἀπὸ τὴν πόλιν τῆς Καβάλας, ἐνῶ ἡ Κομοτηνὴ εὐρίσκεται πολὺ μακρὰν διὰ τὰ παρακολουθῆ καθημερινῶς τὴν κατάστασιν ἢ Ἐκκλησία» καὶ τοῦτο δημιουργεῖ «ἐξώφθαλμον ἀνωμαλίαν, ἢ ὁποῖα πρέπει νὰ τερματισθῆ διὰ τὰ παύση ἢ ταλαιπωρία καὶ νὰ λήξῃ τὸ μαρτύριον τῶν κατοίκων τῆς νήσου Θάσου».

Ἡ ἀναμενόμενη δυσαρέσκεια καὶ ἀντίδραση τῆς Κομοτηνῆς, ἕδρας τῆς Μητροπόλεως Μαρωनीας, ἐκφράζεται διὰ τηλεγραφήματος πρὸς τὴν Ἱερά Σύνοδο τοῦ Ἑργατικοῦ Κέντρου Κομοτηνῆς καὶ Περιφερείας, πού μεταξὺ ἄλλων ἀναφέρει: «Ἄστοχος ἔμπνευσις ἀποσπάσεως νήσου Θάσου προκάλεσεν ἀπ' ἄκρον εἰς ἄκρον μεγάλην ἀγανάκτησιν ἅπαντα ἐργατικὸν πληθυσμὸν Κομοτηνῆς καὶ Περιφερείας. Νῆσος Θάσος δέον μείνῃ ἔσαεἰ ἐντὸς Μητροπόλεως Μαρωनीας, ταχθεῖσα ὑπὸ Ἱερῶν Συνόδων ἀπὸ αἰώνων...»⁵⁶.

Ἀνεξάρτητα ἀπὸ τίς ἀντιδράσεις αὐτές ἡ Ἱερά Σύνοδος στή Συνεδρία Αὐτῆς, τῆς 31 Ἰανουαρίου 1953 «ἠσχολήθη καὶ μὲ τὸ ζήτημα καλυτέρας ἐξυπηρητήσεως τῶν χριστιανῶν τῶν κατοικούντων εἰς τὴν νήσον Θάσον, καὶ μέχρι σήμερον ἐκκλησιαστικῶς ὑπαγομένων τῇ χηρευούσῃ Ἱερᾷ Μητροπόλει Μαρωनीας καὶ Θάσου». Κατὰ τὴ μελέτη τοῦ ζητήματος ἔλαβε ὑπ' ὄψιν αὐτῆς, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸ γεγονὸς ὅτι ἀπὸ γεωγραφικῆς ἀπόψεως ἡ νῆσος Θάσος εὐρίσκεται στὸν κόλπο τῆς πόλεως Καβάλας, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ ὑπ' ἀριθ. 1586/20 -1-1953 ἔγγραφο τῆς Νομαρχίας Καβάλας «παρακαλοῦσης αὐτὴν, ὅπως διὰ λόγους συγκοινωνίας καὶ ἀπροσκόπτου διοικήσεως ἐκκλησιαστικῆς, ἡ Νῆσος τῆς Θάσου ὑπαχθῆ ἐκκλησιαστικῶς εἰς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως, ἀποσπασμένη ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Μαρωनीας καὶ Θάσου». Αὐτὰ ἀναφέρουσα πρὸς τὸ Ὑπουργεῖο Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας (Δ/σιν Θρησκευμάτων) καταλήγει: «Ὅθεν Συνοδικῆ διαγνώμη, παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ὅπως ἐνεργήσητε ἀρμοδίως, ἵνα ἐκδοθῆ ὁ ἀπαιτούμενος νόμος, μὲ μόνον ἄρθρον, ὅτι ἡ Νῆσος τῆς Θάσου, ἀποσπασμένη ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μαρωनीας καὶ Θάσου, προσαρτᾶται εἰς τὴν Μητρόπολιν Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως, ἥτις, σὺν τῇ προσλήψει τῆς Μητροπόλεως Θάσου, θὰ φέρει τὴν ὀνομασίαν Ἱερά Μητρόπολις Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου»⁵⁷.

Τὸ Ὑπουργεῖο καταρτίζει τὸ σχέδιο Νόμου καὶ ἡ Βουλὴ ψηφίζει τὸ νόμο, μετὰ δὲ τὴ δημοσίευσή του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως ὀλοκληρώνεται ἡ διαδικασία τῆς προσαρτήσεως⁵⁸, ἢ ὁποῖα πανηγυρικῶς ἐπισφραγίζεται μὲ

56. Ὁ.π., Τὸ Τηλεγράφημα φέρει ἀριθ. Πρωτ. 609/ 30.1.1953 καὶ ὑπογράφεται ἀπὸ τὸν Πρόεδρον τοῦ Ἑργατικοῦ Κέντρου Κομοτηνῆς καὶ Περιφερείας Χ. Καλιτίδη.

57. Ὁ.π., καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. Πρωτ. 234/ 442/ 5 Φεβρουαρίου 1953 ὡς ἄνω ἐγγράφου.

τήν ἐνθρόνιση τοῦ Μητροπολίτου⁵⁹. Εὐτυχῶς καί ἡ κατά τό Μάιο τοῦ ἰδίου ἔτους παρέμβαση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στήν ὑπόθεση τῆς προσαρτήσεως ὑπῆρξε τυπική, θέτουσα μόνο τό ζήτημα τῆς ἀκριβοῦς τηρήσεως τῶν ὄρων τῆς Πράξεως τοῦ 1928, ἐφ' ὅσον ἐγγράφως δηλώνεται ὅτι «οὐδεμία ὑπάρχει κατ' ἀρχήν ἀντίρρησης»⁶⁰ οὐσιαστική.

δ. Ἀκριβῶς δέκα χρόνια μετά τήν ὑπαγωγή τῆς Θάσου στή Μητρόπολη, πού προσονομάζεται πλέον Φιλίππων, Νεαπόλεως καί Θάσου, στή Διαρκή Σύνοδο προεδρεύει ὁ ἀπό Φιλίππων νεοεκλεγείς Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χρυσόστομος

58. Ὁ.π., δακτυλογραφημένο ἀκριβῶς ἀντίγραφο τοῦ Νόμου ὑπ' ἀριθμ. 2353, «περὶ προσαρτήσεως τῆς νήσου Θάσου εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως καὶ περὶ τοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἱ. Ἰδρύματος Εὐαγγελιστρίας Τήνου», Φ.Ε.Κ., τ. Α', ἀριθμὸς φύλλου 77, τῆς 31ης Μαρτίου 1953. Τό ἄρθρον 1 ὀρίζει: «Ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος ἡ νήσος Θάσος ἀποσπωμένη ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Μαρωनीας καὶ Θάσου, προσαρτᾶται εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως, ἣτις ἐφεξῆς θὰ φέρει τὴν ὀνομασίαν «Ἱερὰ Μητρόπολις Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου».

59. Προαναφέρθηκε ὅτι ὁ μητροπολίτης Φιλίππων Χρυσόστομος μετεῖχε τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου κατὰ τό ἔτος 1953. Αὐτός μᾶλλον ἦταν ὁ λόγος, γιὰ τὸν ὁποῖο ἡ ἐπίσημη παρουσία καὶ ὑποδοχή του στό νέον τοῦτο τιμῆμα τῆς Μητροπόλεως του ἐγένεν τὴν 8η Αὐγούστου, κατὰ τὸν χρόνον τῆς διακοπῆς τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου γιὰ τό θέρος. Στό Φάκελο τῆς Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως, ὑπάρχει ἡ ὑπ' ἀριθμ. Πρωτ. 9673/ 20-8-1953 πρὸς τὴν Ἱ. Σύνοδον ἐκτενῆς ἐκθεσὴ του (καὶ ἀποκόμματα ἐφημερίδος) περὶ τῆς ἐνθρονίσεως, στήν ὁποίαν μετά τὴν περιγραφὴ τοῦ γεγονότος σημειώνει: «Ἡ ἱκανοποίησις τοῦ διακαοῦς πόθου τῶν κατοίκων τῆς νήσου, ὅπως συνδεθῶσι μετὰ τῆς γείτονος Καβάλας, καὶ ἡ ἐλπίς ὅτι θὰ προαχθῶσι τὰ πνευματικὰ αὐτῶν συμφέροντα, ἐξεδηλώθη ποικιλοτρόπως καὶ δὴ κατὰ τὴν ἐπακολουθήσαν ἀνά δλα τὰ χωρία τῆς νήσου ποικιλοτρόπως μου περιδείαν, καθ' ἣν ἐγενόμην δεκτὸς μετ' ἐνδείξεων σεβασμοῦ, βαθύτατα συγκινήσαντός με καὶ διαψεύσαντος εὐτυχῶς τὴν ὄχι εὐφημον φήμην περὶ τοῦ λαοῦ τούτου, ὃν εὖρομεν στερεῶς ἐχόμενον τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἔθνικῶν παραδόσεων...», προσθέτοντας ὅτι «διὰ τὴν διενκόλυσιν τῶν πνευματικῶν μου τέκνων ἐν ταῖς ἐκάστοτε ἐπιπιτούσαις ὑποθέσεσιν αὐτῶν, ἔχω ἤδη ἐγκαθιδρύσει ἐν τῇ πόλει τοῦ Ἀμῆνος ἐν εὐπρεπεῖ οἰκίῳματι Γραφεῖα τῆς Μητροπόλεως».

60. Ὁ.π. καὶ στό Φάκελο τῆς Μητροπόλεως ΦΝΘ διασώζεται τό ὑπ' ἀριθμ. 48/ 21ης Μαΐου 1953 Σημείωμα ἐκ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς ἀπάντησιν τοῦ ὑπ' ἀριθμ. Πρωτ. 461 ἀπὸ 9ης Ἀπριλίου 1953 Σημειώματος τοῦ Γενικοῦ Προξένου Κωνσταντινουπόλεως. Τό Προξενεῖο τό σημεῖωμα τοῦτο ἀποστέλλει πρὸς τό Ὑπουργεῖον Ἐξωτερικῶν σέ ἀπάντησιν ἐγγράφου του (26274ΕΚ/ 2 ἀπὸ 24.3.1953) καὶ τό Ὑπουργεῖο τό διαβιβάζει στήν Ἱερὰ Σύνοδο καὶ τό Ὑπουργεῖο Παιδείας (33896 ΚΚ/23.6.1953). Οἱ λεπτομέρειες ἔχουν ἐνδιαφέρον καὶ σήμερα, διότι μερικὲς φορές λησιμονοῦνται ἢ παραθεωροῦνται τὰ δικαιώματα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος. Διαλαμβάνει τό Σημείωμα τὰ ἀκόλουθα: «Βεβαίως ἡ Νήσος Θάσος, εὐρισκομένη ἐγγύτερον πρὸς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Φιλίππων, θέλει ἐξυπηρετηθῆ καλύτερον διὰ τῆς προσαρτήσεως πρὸς αὐτὴν καὶ ὡς ἐκ τούτου οὐδεμία ὑπάρχει κατ' ἀρχήν ἀντίρρησης. Ἐπειδὴ ὁμως τό ζήτημα τοῦτο, ὡς καὶ πᾶν σχετικὸν πρὸς τὰ ὄρια, τὴν συγχώνευσιν ἢ τὴν διάλυσιν Μητροπόλεώς τινος, ἀφορᾶσι τὴν Ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, προκειμένον περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐπαρχιῶν αὐτοῦ, τὴν πρότασιν ταύτην, συμφώνως πρὸς τοὺς ὄρους τῆς Πράξεως τοῦ 1928, θὰ ἔδει νά ὑποβάλλῃ ἡ Ἀγιωτάτη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ὡς ἐπραξε καὶ ἐπὶ ἄλλων παρομοίων περιπτώσεων καὶ δὴ ἐσχάτως περὶ τῆς μετὰ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νευροκοπίου συγχωνευθείσης Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ζιχνῶν». Αὐτὰ διὰ τὴν ἱστορίαν.

καί σ' αὐτήν μετέχει καί ὁ Ξάνθης Ἀντώνιος, ὡς Συνοδικός, ἐντελῶς ἀπροσδόκητα δημιουργεῖται θέμα προσαρτήσεως τῆς ἐπαρχίας Νέστου ἢ Θάσου στή μητρόπολη Ξάνθης, ἀποσπωμένων ἐκ τῆς τῶν Φιλίππων, Νεαπόλεως καί Θάσου.

Μέ ἔγγραφό του πρὸς τὴ Σύνοδο ὁ μητροπολίτης Ξάνθης Ἀντώνιος ἀναφέρει ὅτι ὀρισμένες κοινότητες τῆς πρόσφατα χηρευσάσης Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καί Θάσου εὐρίσκονται πολὺ κοντὰ στήν Ξάνθη, (μνημονεύει ὀνομαστικά 14, τὰ ὁποῖα συγκροτοῦν ὅλη τὴν ἐπαρχία Νέστου), ὅτι ἐδέχθη «καὶ σχετικὰς παρακλήσεις καὶ ὅτι ἤμποροῦν ἄριστα νὰ ἐξυπηρετηθοῦν ὑπ' αὐτοῦ». Εἰς τὸ δακτυλογραφημένο τοῦτο ἔγγραφο συνεπλήρωσε ἰδιοχείρως «ἢ ἀντ' αὐτῶν τὴν νῆσον Θάσον, ἣτις εὐρίσκεται ἐγγύτερα τῆς Ξάνθης ἢ τῆς Καβάλας»⁶¹.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐσπευσμένα (πρὸ τῆς 6ης Ἀπριλίου) ἀποφασίζει ὅτι «τοῦ λοιποῦ ἢ εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως νῆσος Θάσος, προσαρτᾶται εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Ξάνθης, λόγῳ πλησιοχώρου αὐτῆς πρὸς τὴν Ξάνθη καὶ χάριν τῆς καλυτέρας πνευματικῆς ἐξυπηρετήσεως καὶ πνευματικῆς ἐπιστασίας αὐτῆς»⁶².

Ἡ βιαστική καὶ ἄστοχη αὐτὴ ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου δημιούργησε μόνο ταραχή, ἀναστάτωση καὶ ἀντιδράσεις πολλές. Ὁ Μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως Ἀμβρόσιος, τοποτηρητῆς τῆς Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καί Θάσου, ἐνεργεῖ ἀγνοώντας τὴν ἀπόφαση. Ὅπως ἐπίσης τηλεγραφεῖ καὶ ἀποστέλλει ἐμπεριστατωμένα ἔγγραφα καὶ ταυτόχρονα ἢ Θάσος διαμαρτύρεται, ὅπως καὶ οἱ τοπικὲς Ἀρχές, Ἐνορίες καὶ ὀργανισμοί, καὶ τοῦ Νέστου καὶ τῆς Καβάλας.

Ἡ μητρόπολη Μαρωνείας, ἐξάλλου, εὐρίσκει τὴν εὐκαιρία νὰ διαμαρτυρηθεῖ καὶ νὰ ἀξιῶνει μέ διαδοχικὰ ὑπομνήματα τοῦ Ἀρχιερέως Τιμοθέου τὴν ἐπανυπαγωγή τῆς Θάσου στή Μαρωνείας. Ἡ κατάσταση γίνεται ἐκρυθμὸς μέχρι τοῦ σημείου ὁ Τοποτηρητῆς νὰ εὑρεθεῖ ὑπόδικος ἐνώπιον τῆς Συνόδου⁶³. Τελικὰ, τὸν Ἰούνιο τοῦ 1962, λόγῳ «τῆς ἐγερθείσης διαμφισβητήσεως κατὰ πό-

61. Ὁ.π., μέ ἀριθ. Πρωτ. 173/26.3. 1962.

62. Ὁ.π., Ἐγγραφο Δ.Ι.Σ., ὑπ' ἀριθ. 705/313/6.4.1962 πρὸς τὸν Ξάνθης Ἀντώνιον κοινοποιούμενο καὶ στή μητρόπολη Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως. Ὁ Πρόεδρος ὑπογράφει τοῦτο ὡς «τὸ Ἀθηνῶν Χρυσόστομος Πρόεδρος διαμαρτυρούμενος».

63. Στὸ Ἱστορικό Ἀρχεῖο τῆς Συνόδου καὶ στὸ Φάκελο τῆς μητροπόλεως Φ.Ν.Θ. σώζεται ὑποφάκελος μέ τὴν ἐπιγραφή «Θέματα Συνόδου. Συγχώνευσις-κατάργησις-ἰδρύσις-διαρρυθμίσις ὀρίων Μητροπόλεων. Περὶ προσαρτήσεως τῆς νῆσου Θάσου καὶ ἄλλων περιοχῶν ἐκ τῆς Μητροπόλεως Φιλίππων καὶ τὴν Μητρόπολιν Ξάνθης. 1962». Ὅγκωδης, ἐμπεριέχει ἐπίσημα κείμενα, ἀποφάσεις καὶ πλῆθος τηλεγραφημάτων ὑποβληθέντα ἀπὸ ὅλες τῆς ἐμπλεκόμενες Ἀρχές, πού μέσα ἀπ' αὐτὰ προβάλλει ἢ περιέργη εἰκόνα τῆς δημιουργηθείσης, ἄνευ ἀποχρῶντος λόγου, καταστάσεως. Ἡ πῖο πέρα ἐνασχόληση ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τῆς παρουσίας καὶ ἡ συνοπτικὴ ἀναφορά στὸ γεγονός δικαιολογεῖται ἀπὸ τὴν ἀνάγκη τῆς ἱστορικῆς συνέχειας καὶ πληρότητος.

σον Νόμῳ ἔρρωται ἢ οὐ ἢ διαρρῦθμισι τῶν ὁρίων πλησιοχώρων Μητροπόλεων ὑπὸ τῆς Διαρκοῦς Ἱεραῆς Συνόδου», ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ξάνθης κ. Ἀντώνιος παραιτεῖται τῆς ἀξιώσεώς του νὰ ὑπαχθεῖ ἡ Θάσος στὴν Ἱ. Μητρόπολη Ξάνθης, γιὰ νὰ κλείσει ὀριστικά τὸ θέμα: «Συνοδικῆ ἀποφάσει καὶ διαγνώμη ἡ νῆσος Θάσος νὰ ἐπανέλθῃ αὐθις εἰς τὴν ἐξ ἧς ἀπεσπάσθη Ἱ. Μητρόπολιν Φιλίππων-Νεαπόλεως καὶ Θάσου, μέχρις οὗ ἢ μέλλουσα νὰ συγκληθῇ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κυριαρχικῶς ἀποφασίση ἐπ' αὐτοῦ»⁶⁴. Ἀλλά τὸ θέμα ἢ ἄλλο σχετικό οὐδέποτε ἀπασχόλησε τὴν Ἱεραρχία.

ε. Θέμα ἀποσπάσεως τῆς Θάσου δέν ὑφίσταται. Ὅμως, οἱ ἐπ' αὐτῆς διεκδικήσεις τοῦ Μαρωνείας δὲν ἔλειψαν κατὰ τίς τελευταῖες δεκαετίες. Κατὰ καιροὺς ὑπομνήματά του πρὸς τὴν Ἱερά Σύνοδο κοινοποιοῦνταν σ' ὅλους τοὺς Ἀρχιερεῖς καὶ μὲ τὸν ἴδιο τρόπο ἀνατρέπονταν τὰ προβαλλόμενα ἐπιχειρήματα ἀπὸ μέρους τῆς Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου.

Σήμερα, τὸ ἐκκλησιαστικό καθεστῶς τῆς νήσου Θάσου ὑφίσταται ἀστασία-στο, ὁ θρησκευτικός βίος ἀναπτύσσεται μέσα σέ ἐξελισσόμενες καὶ δύσκολες πολλές φορές συνθήκες, οἱ παραδόσεις, ἐπηρεασμένες καὶ ἀπὸ τὴν κατ' ἔναντι τῆς Θάσου κεμένη ἀθωνικὴ μοναστικὴ Πολιτεία, διατηροῦνται ζωντανές καὶ ἔτσι προάγεται ἡ θρησκευτικὴ, πνευματικὴ καὶ οἰκονομικὴ ζωὴ τῆς ἐπιζήλου ἐκκλησιαστικῆς περιφερείας τῆς Θάσου.

64. Ὁ.π., Ἐγγραφο τῆς Ἱεραῆς Συνόδου ὑπ' ἀριθ. Πρωτ. 1232/522/ 8 Ἰουνίου 1932 πρὸς τὸν Τοπτηρητῆ, κοινοποιούμενο καὶ στὸν Ξάνθης.